

# EDINOST

Izjaja vsak tork, četrtek in soboto ob 4 popoldne. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopi si ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik Stefan Godina. — Lastnik konsorcijska lista Edinosti. — Tisk tiskarne Edinost. — Naročnina znaša na mesec L. 3.—, pol leta L. 16.— in celo leto L. 30.—. — Telefon uredništva in uprave štev. 11-57.

## Proti pritisku — protipritisku.

V nedeljo 28. III. t. l. je imela »Legia Nazionale« skupščino, na kateri se je odobril stari program. In tako ostane »Legia Nazionale« še vedno politična družba »Dante Alighieri«, ki mu je glavni namen: delovanje izven meja Italije! To je po sedanjih političnih razmerah bi se njega delovanje raztezalo samo še v južni Franciji — Nizza — in morda tudi še v Švici. »Legia Nazionale« pa ima v resnici svojo delokrog med nami, med osvobodjenimi, katere pa bo treba šele napraviti svoje »bratce«, po duhu. Ako nas smatrate za osvobodjene bratce, čemu ne potem potrebna »Legia Nazionale«? Saj smo itak vsi istega mišljenja? Ker pa je, kakor se vidi, »Legia Nazionale« potrebna, iz tega sledi, da nismo osvobodjeni »bratce« — torej pritisk.

Takoj naslednjega dne, t. j. v ponedeljek 29. III. t. l., je imela svojo skupščino Družba sv. Cirila in Metoda za Istro. Odobril se je stari program. Določilo se je le drugo središče: Trst in ne več Volosko-Opatija. Kaj pa je pravzaprav namen Družbi sv. Cirila in Metoda, po zgledu družbe »Dante Alighieri«? Kulturno delo med Jugoslovenci v kraljevini Italiji! Povzpeli se mora med nami samo — in svetovna zavest in vzdigniti se mora nivo kulture; iz drugega sledi itak prvo. Samo to bodi namen Družbi in s tem doprinese proti pritisku — zlatemu bogu — veličastnejši protipritisk — zavest naš »odrešenik«.

Rekli smo, da se mora vzdigniti nivo kulture in s tem tudi zavest. Kaj pa imenujemo kulturo? Kulturo imenujemo svojo vseh duševnih pridobitev časa kakega naroda. Vsak narod ima svojo kulturo; imenuje torej neko število duševnih pridobitev svojo. Vsak narod ima zmožnost duševnega delovanja in razvija tudi duševnost, kolikor je pač zmožen v to. Iz tega razvoja duševnosti, ki pa izvira tudi visina samozaveda, ozir. svetovne zavesti. Visina kulture pa ne sodimo samo po že doseženi kulturni stopnji, temveč tudi po njeni razvojni zmožnosti, t. j. v koliko so te duševne pridobitve zmožne nadaljnjega razvoja. To je jako važen faktor; morda važnejši, nego se vidi na prvi pogled. Ogledimo si stvar pobliže!

Narod A je po dolgotrajnem razvoju dospel na kulturno stopnjo 20. Tu pa prihaja kar nenkrat: stoji! Vse sile so izčrpane, pred njim je velik klanc; zastoji! je vsak napor, kajti že na 1/2 klanca je zopet stoji. Torej vidimo: razvojni zmožnost kulture naroda A je ponehala; njegova stopnja kulture pa je najvišja od vseh stopenj kulture. Ogledimo si, kako je pri narodu B! Narod B je na kulturni stopnji 15, torej daleč za kulturno stopnjo naroda A. Kmalu pa si pridobi narod B vse duševne pridobitve naroda A, zida dalje in dalje, razvija svojo duševnost, njegova kultura ima torej razvojni zmožnost. Sedaj pa vprašamo: kateri narod je kulturno višji: A ali B? Tisti, ki je dosegel momentano najvišjo stopnjo kulture, pa nima razvojni zmožnosti? Ali oni, ki stoji sicer nižje, a ima razvojni zmožnost, ima zmožnost, da utegne skoraj nadirčiti narode; se razvija še nadalje, medtem, ko so drugi narodi klavirno omagali? Vsekakor stoji narod B višje. Da pa razvije narod svojo duševnost, mora imeti: 1) temelj in 2) razvojno silo. Oboje skupaj je potrebno za napredek; eno brez drugega je kakor človek, ki bi rad živel, pa nima potrebne zraka. Nočem na tem mestu preiskavati, v koliko imajo različni narodi ta dva pogoja; hočem samo preudariti, v koliko jih ima naš jugoslovanski narod in mislim, da stvar ne bo težka, ne dolga.

Najprej je potreben temelj za razvoj kulture. Naravno, kajti brez temelja, brez podlage se ne razvija ničesar; v tem slučaju bi se dele nekaj ustvarilo. Kulturni temelj je potreben t. j. narod se mora nahajati že na neki kulturni stopnji. Prepričan sem in vsak dvom je tukaj izločen — morda ne? — da se nahajamo mi Jugoslovenci na gotovi kulturni stopnji, ki ni morda nič nižja od one, na kateri se nahajajo naši »odrešitelji«. Temelj torej imamo; potrebno pa je in pariti bo treba, da ne ostane samo temelj, temveč, da se razgiblje in da na teh koreninah vzraste močeno košato drevo. Zato pa je treba razvojne sile. Ta pa je jako kompleksna stvar, zakaj sestoji iz volje in moči do razvoja. Predno postanem n. pr. učitelj, moram imeti voljo za to. Volja sama pa ne zadostuje za dosego, temveč čuti in imeti moram tudi moč, vztrajnost za dosego tega cilja. Isto je pri narodu. Narod mora »hoteti«, mora »moči«. Hoče naš narod to? Odgovor naj bo kratak: hoče! Kajti, vsak narod, ki je dosegel že neko gotovo stopnjo kulture, hoče še nadalje, stremi za višjim. Toda nastaja vprašanje: more-li naš narod to, ima-li potrebno moč za izvršitev tega, kar hoče? Tudi tu ne bo stvar težka. Naš narod se je skoro vse čas svoje obstanka bojeval za ta svoj obstanek; toda, ne morda zato, da bi si obdržal mesto med kulturnimi narodi; ne, ne, samo zato: ali bo sploh še živel ali ne? In dobjeval je ta boj; zmagal je. Ustvaril si je lastno, narodno državo. Živeti hoče, živi, in pokazal je, da ima tudi moč življenja v sebi! Kajti, če ne bi imel moči, bi bil že zdavnaj poginil pod težkimi udarci »kulturnejših« narodov.

Videli smo torej, da ima naš narod vse pogoje razvojne zmožnosti. Toda, kdo naj vse to razgiblje, kdo naj daje narodu duševno hrano? — Narod se deli v preprosto in izobraženo ljudstvo. Veličina naroda je torej odvisna od visine kulture celokupnega naroda, t. j. preprostosti in izobraženosti tega ljudstva. Čim višje stoji izobraženost ljudstva, in čim manjši je prepad med izobraženim in preprostim ljudstvom, tem višje stoji narod kulturno. Preprosto ljudstvo pa ne more samo, zmanjševali tega prepada. V to je poklicano izobraženo ljudstvo. Naloga izobraženega ljudstva je torej: 1) izobražiti samo sebe; 2) izobražiti preprosto ljudstvo, zmanjšati tako obojestranski prepad, zvečati veličino naroda in povzdigniti s tem zavest! Kar se tiče prve točke, prepustim vsakemu posebej v razpravljajo; kar se pa tiče druge, hočem se pred zaključkom izgovoriti pri besedi. Naloga izobraženega ljudstva je torej, da izobražuje preprosto ljudstvo. Toda kako? V kolikor se da s solami, toda ne s takimi, ki ljudstvo potujčujejo. Boljše je: proč s takimi solami! Ustanovimo si jih rajši sami in sami jih bomo tudi vzdrževali. V tem oziru ogledimo si »Družbo sv. Cirila in Metoda« in predoča se nam vsa poštenost, ki je sploh možna. Toda s lastnimi solami ne gre vedno in povsod. Prihajajo razne zapreke, tako gnotne, krajevne itd. V teh slučajih pomagajmo si drugače! In sicer tako, da mi vsi, ki smo v takem kraju ali blizu takega kraja, izobražujemo ljudstvo. Posamezniki so sicer slabi, a če se jih je več združilo v ta namen, morejo delati čudeže. Ustanovimo naj se krajevna prosvetna društva. Namen teh prosvetnih društev, ki naj se ustanove po možnosti povsod, tudi tam, kjer so sole, bodi:

1. Vzgajati jugoslovanski narod v duhu narodnosti in kulturnega jugoslovenstva.

2. Izobraževati narod: a) v pisanju in čitanju, v kolikor še ni zmožen, in b) k pravi splošni izobrazbi.

3. Propagirati abstinenco, smisel za higijeno in telesno vežbo, in učiti narod, da bo cenil domačo ljudsko solo.

Kar se teh treh točk tiče, je (kakor se mi zdi) prva za oblasti najbolj kočljiva. Toda pomniti je treba: vsak narod ima svojo plemensko dušo, na kateri stoji vsa njegova kultura; samo na podlagi te svoje duše, tega temelja, je možen razvoj duševnosti; samo na podlagi narodnega in kulturnega jugoslovenstva je možen za nas napredek. Dalje: živimo v moderni demokratični dobi, v kateri sme vsak narod zahtevati svoje pravice; in povdarjam: boljše je, da zahteva narod te svoje pravice javno in očitno in da se mu te tudi dovoljujejo, nego da bi moral delovati skrivoma, na tihem. Kajti, nenadoma bi mogla vzkipeči njegova strast in tedaj... Bodi dovolj, ker tu začena nov tema...

## Borojevića — konec.

Pod tem naslovom je glavno glasilo avstrijsko-nemške socialne demokracije priobčilo te dni daljši članek, ki je vseboval še ne le marsikak padek v označbo vojaka in človeka Borojevića, ampak tudi nekaj zanimivih prispevkov k zgodovini zlova avstrijske fronte na italijanskem bojišču. Slovesu pok. generala, kot poveljnika in enajstotisoč zgodovinskoznanih bitek na Soči gre — pravi — mesto v zgodovini vojen. Ugotavlja, da so častniki v Nemški Avstriji izrabili smrt Svetozarja Borojevića za demonstrativne pojave starega militarističnega duha in simpatije za propadli habsburski državni sistem. Saj da je dalo že hrvatsko (ne: srbsko) rojstvo Borojevićevo povišanje, da so mogli nadovezati na staro tradicijo habsburske monarhije. Borojević je spadal k rodu brezobzirnih in avtokratičnih vojaških narav. Bil je oster do krutosti. V prvi zimi vojne je tedajni zborni poveljnik nadvojvoda Josip dal s strojnimi streljati na lastne vojake. Armadni poveljnik Borojević, ki mu je bil nadvojvoda podrejen, ni imel v svojem poročilu o tem dogodku niti besedice graje za to barbarstvo. Tak je bil Borojević tudi na jugu, kjer mu je bila poverjena bramba Kraina in Trsta — maloga torej, ki je bila brezdvomno vojno-zgodovinska.

Vendar pa zagrešajo častniki neiskrenost, ko izrabljajo njegovo ime v proslavljanje starega vojaškega sistema, kajti pokojni maršal niti pri častnikih — ni bil priljubljen. (To naglasanje je v skladu z navedbo našo, da se je na skrivnem tiral gonja proti Borojeviću — in to tudi z visokih mest — radi njegovega rojstva. Nemški in madžarski častniki so ga nazivali med seboj »Kroatischer Schweinekerl«. Prip. ured. E. d.)

»Arbeiter Zeitung« obremena Borojevića s strašno »strahotno krivdo«, ki jo je zagrešil s tem, da se ni — on, specialist italijanske fronte v ravni — uprl neznanemu zločinu, ki je bil v tem, da se je končala ofenziva avstrijsko-nemških armad 15. junija popolnoma izkvarila valed neprimenosti — brezglavosti!

Se ni uprl! To naglasanje si moremo razlagati le tako, da vojati niso bile več povsem v Borojevićevih rokah, da je bil nekako odvisen, da njegova beseda ni bila odločilna in da se ni mogel ali se ni hotel upirati volji drugih — nesposobnih.

Nadalje očita dunajsko glasilo Borojeviću, da je po zloumu Avstrije omahoval, da se ni mogel odločiti: ali za Nemško Avstrijo, ali za Jugoslavijo. To je bilo posledica dejstva, da ni bil nikoli Nemec, nikoli Hrvat, nikoli sin svojega naroda, ampak vedno le najmanjši svoje dinastije. Dasi je bil po rojstvu in naravi Jugosloven, ga njegova domovina ni hotela sprejeti. V dnevnih zloza se je dogodilo sledeče. V zadnjih dneh oktobra so ententne vojske na reki Piavi začele z zadnjo ofenzivo v svetovni vojni. Takoj začetkom so angleške naskakovale čete zavzele otok na reki Padoli. To je bil začetek konca avstrijske vojske na italijanskem bojišču. Med tem pa se je odigral v zaletu zgodovinski prizor razpadanja habsburske monarhije v narodne države, ki so stopile na svoje mesto. Cesar Karel je izdal svoj manifest, ki naj bi bil še v zadnji uri strnil narode, stremeče narazen. Ali — kocka je že padla, — je prepozno. Usoda monarhije je bila zapetena; narodne države so se konstituirale. Dne 3. novembra se je formalno sklenil dogovor z generalom Badoglio. Zgodovina pogrebov v tej pogodbi se bo še le pisala. Valed omahovanja generalov Arza, Waldstättena in tovarišev so bile čete na južno-zapadni fronti v popolni nejasnosti: ali in kdaj nastopi premirje. Nekaj stotisočev vojakov je na ta način brez potrebe padlo v italijansko ujetništvo. Borojević pa je v zadnjih dneh oktobra s svojim štabom zapustil mesto Videm, in se je menič tebič podal v Vrbo ob Vrbskem jezeru na Koroskem. Podprejena mu armadna poveljstva so bila od 28. oktobra dalje — torej v odločilnih prvih dneh novembra — brez vsake zveze z njim. Z drugo besedo: na fronti ni bilo več vodstva od strani najvišjega poveljstva. Poveljniki so postopali na svojo roko, dobivajo le poredkoma kako povelje od strani vrhnega poveljstva. Med tem pa so se armade že umikale. V popolni nejasnosti so bile, ali naj se za črto v ozadju vstavijo, ali naj se upro zopet, ali naj položijo orožje, ali naj demobilizirajo in odidejo v zaledje? Niso vedele, kdo izvršuje vršno poveljstvo, kako bodo delovale železnice in kako bodo učinkovali na fronto politični prevrati, ki so se že izvršili v vseh teh odločilnih dneh je sedel Borojević na Vrbi in je le enkrat izdal dispozicijo, ki je najslabši politično-vojaški položaj označila tako-le: »Jugoslovena je smatrat kot sovražnika«.

Na to so se začela v Ljubljani pogajanja Wurmovega armadnega poveljstva z jugoslovanskim narodnim svetom glede razorožitve čet. Kak je bil tedaj položaj, govori dejstvo, da so v Ljubljani to poveljstvo internirali! Nato je to poveljstvo stopilo v zvezo z vrhnim poveljstvom na Vrbi, da sporoči temu poslednjemu o poteku pogajanj in o težavnosti položaja. Poročilo je naglasilo, da jugoslovanski narodni svet popolnoma nadljuje situacijo ter da treba računati s tem novim činiteljem. Na to pa je Borojević — on, Jugosloven — odgovoril: »Ali, zakaj niste zaprli te družbe?« — na kar je jugoslovanska cenzura prekinila razgovor in od onega dne ni, seveda, nikdo v državi SHS hotel nič vedeti o tem, da bi Svetozarja Borojevića vzeli v službo.

Taki bi bili torej važni momenti iz zgodovine pred, ob in po zloumu avstrijske fronte — kakor jih podaja dunajsko glasilo. Podatki iz zadnjih dni podpirajo tudi že izrečeno domnevo, da Borojević ni imel več vajeti v rokah in da so odločili drugi. Kdor je poznal narav Borojevića kot vojakovodje in človeka, si ne more drugače razlagati te njegove pasivnosti, njegovega bega iz Vidma na Korosko in njegove brezbrčnosti. Njegova izjava, da je »Jugoslovena smatrat za sovražnika«,

in njegova apostrofa, zakaj da niso zaprli narodnega sveta v Ljubljani — pričata, da je bil do zadnjega — avstrijski general, udan Dunaju, da ni imel ne čuta ne smisla za usodo in bodočnost svojega lastnega naroda!

Še nekaj bi pripomnil. Nismo prijatelji Arzev in Waldstättenov. Bili so sovražniki našega naroda. Vendar sodimo, da se jim dala krivica s tem, da se odgovornost za katastrofo zvrta le na njih. Saj poročilo samo govori o že izvršenih političnih prevratih v notranjem. Tu je — po naši sodbi — glavni vzrok! Monarhijo je pogubil le vladni, narodom sovražni sistem. Ta sistem je dušil narode — priča za to so imena Stürgkha, Clam-Martinica, Seidlerja, Russareka — in sinovi narodov so, ko je bila mera grehov in zločinov polna... odrekli! To je dejstvo, ki je je treba naglasiti vedno in vedno na ves glas, zlasti proti večnemu nabijanju resnice po glavi, da so bili narodi sovražniki entente. To dejstvo treba naglasiti na italijansko stran, kjer hočejo svoje aspiracije podprepljati z zatrjevanjem, da je z Jugoslovenci postopali kakor s sovražniki!

## O Jugosloviji.

Tri državne ideje v eni državi so torej gotovo veliko zlo in država, v kateri je več patrijotizmov, je vedno v nevarnosti. Najbližji primer države z več patrijotizmi je bila rajnka Avstro-Ogrska in njena usoda bi morala biti za jugoslovanske državneke naravno zlata vreden nauk.

Upam, da lahko postane jasno vsakemu na podlagi gornjih izjav, da je formula SHS škodljiva jugoslovanskemu edinstvu in obenem politična zmožnost. Prava jugoslovanska notranja politika mora delati na to, da se popolnoma uničijo in izbrisajo vse tri državne ideje: srbska, hrvatska in slovenska, kajti samo na njih razvalinah se da sezidati prava stavba jugoslovanske države. Zato pa pomenita Jugoslavija na eni strani in SHS na drugi dva popolnoma različna in popolnoma nasprotna si politična programa. Če je onstran premirne črte zares kolikaj pravega jugoslovanskega patrijotizma in logike, se bo moral prej ali slej vneti boj proti pristatemu SHS!

Nekaj časa se je zdelo, da se je ta boj začel med takimogenovim parlamentarnim blokom na eni in jugoslovensko demokratično stranko na drugi strani. Da je prva stranka za SHS, je bilo zadosti dobro znano, ali kmalu se je pokazalo, da tudi druga ne zasluži prilastka »jugoslovanske«. Predvsem ni imela demokratiška stranka nobenih vidnih znamenj, ki bi izpričevala o njenih pravih namelih. To pa radi tega, ker ni hotela ali ni mogla videti, da je izvor vsemu notranjemu zlu v formuli SHS. Sicer pa so bili posamezniki deli te stranke precej neodkritostni eni proti drugim. Tako je imel n. pr. srbski del demokratiške stranke tajno željo, da bi dosegel s »enotno notranjo politiko, na katero so pristali vsi strankni deli in ki je delala na to, da se odpravijo povsod pokrajinske vlade ter da se razdeli jugoslovanska država na »departements« — da bi dosegel Veliko Srbijo! Na drugi strani pa so »manevirali« tudi Hrvati in Slovenci v skladu s svojimi političnimi cilji, ki so šli za tem, da se osvojijo vso Jugoslavijo s svojo »kulturno nadmočnostjo«.

Iz vsega, kar je bilo povedano, se torej vidi, da obstoja velikanjska potreba ustanovitve popolnoma nove stranke v Jugoslaviji. Program te stranke bi moral biti jugoslovensko-naroden v svojem čisto političnem delu. Ta »jugoslovanska narodna stranka« bi morala napovedati neizprosno boj SHS-ovcem in povedati jugoslovanskim masam, da kdor je Srbin, kdor je Hrvat, kdor je Slovenec (v ožjem pomenu), ni in ne more biti Jugosloven. Kdor se ne more prepričati o resničnosti te trditve, spada — naj bo tudi nevedoma — v isti kos kot bivši črnogorski kralj in njegova jugoslovanska »federacija« (zveza). Ta nova stranka bi morala dalje naglasiti jugoslovanskemu ljudstvu dejstvo, da je vsako sistemiziranje bodi srbske, bodi hrvatske ali kranjske države in državne misli pravzaprav veleizdaja nasproti Jugoslaviji in jugoslovanski državi misli. Radi tega mora biti prvi cilj vsakega pravega Jugoslovena: razkovanje Srbije, razkovanje Hrvatske, razkovanje Slovenije in ne narobe!

In tako smo se povrnil k našemu »mottu« in povedali, kaj je treba razdeljati v Jugoslaviji. Še le, ko se to razdeljevanje izvrši, se lahko najprej pravi temelji Jugoslavije, se lahko postavi njena definicija. Pri podiranju bi seveda ne smela nova stranka slediti korakom demokratov, ki so hoteli nekako posnemati francosko revolucijo in razdeliti Jugoslavijo na gotovo število okrajev. Takšno počenje je nasilno in ni v stanu izbrisati one zgodovinsko-zemljepisne delitve, ki jo vidimo v vsaki državi. Tako so ostala pokrajinska imena v Franciji še dandanes živa, dasi velja delitev na »departements« že nad sto let. Ravno tako ne bi mogla tudi v Jugoslaviji nobena ustava, tudi najednejša ne, uničiti bosanstva, črnogorstva, dalmatinstva itd., z eno besedo: onega zdravega lokalnega patrijotizma, ki je najboljša podlaga vsakemu državnemu patrijotizmu, a v katerem vidijo jugoslovanski politiki z nekako indicirano krastino slepoto največje nevarnosti.

Prava nevarnost tiči — in upam, da sem to dovolj jasno dokazal — v SHS in v treh državnih idejah, ki so formulirane v tej formuli a sredstvo, s katerim bi se dale te nevarne separatistične državne ideje uničiti, bi bila delitev Jugoslavije po deželah, ki bi imele svoje deželnozbornske avtonomije. Takšna politična bitja so na jugoslovanskem ozemlju že skoraj povsod gotova in imajo večino tudi svoje domače deželne ustave. Naj navedem tu le radi primera in da pokažem kako si stvar mislim, imena teh dežel: 1. Makedonijo (središče Skoplje, dasi bi bil en del te dežele Stara Srbija), eventualno 2. Albanijo (sr. Skadar), 3. Crna Gora (sr. Podgorica ali Nikšić), dalje Srbija (sr. Belgrad), 5. Vojvodina (sr. Novi Sad), 6. Slavonija (sr. Osijek), 7. Hrvatska (sr. Zagreb), 8. Kranjska (sr. Ljubljana), 9. Stejer-

ska (sr. Celje), 10. Dalmacija (sr. Zadar) 11. Bosna (sr. Sarajevo) in eventualno še kake druge dežele.

To je po mojem mnenju prava in naravna definicija Jugoslavije in to so njeni čvrsti in nespremenljivi temelji. Navadno se prigovarja takšni ureditvi Jugoslavije s trditvijo, češ, da diki po bivši Avstriji. Da bi to oporekanje obveljalo, bi bilo treba najprej dokazati, da je bila deželna avtonomija (samouprava) v bivši Avstriji slaba stvar in da je Avstrija radi nje šla na kose. Toda, tega se ne more trditi. Avstrija je razpadla samo radi tega, ker je bilo v njej več narodnih patrijotizmov, ne pa radi lokalnih deželnih patrijotizmov. To je precej jasno, kajti sicer bi bila morala razpasti na Kranjsko, Stajersko, Tirolsko, Korosko itd. in ne po narodnostih, kakor je naravno in kakor se je tudi logično zgodilo. (Dalje prihodnjik.)

## Kako „vzgojo“ nam ponujajo!

Ako naj verujemo italijanskim državnikom in uradnikom, bomo uživali pod Italijo tako svobodo, da bomo naravnost srečni. Da nam pokažejo, kako svoboda bo to, so nam dali že neštevilo otipljivih dokazov — takih, da moramo mi le odklanjati tako svobodo.

Oteli so nam (zlasti v Istri) vrsto hrvatsko-slovenskih šol in jih potlačili, ali v ostanke naših šol narijajo italijanščino na vse načine. Mi ne mrimo nobenega jezika; niti ne jezika naših sosedov — Italijanov. Nismo tako bedasti, da bi mizili kak lep in kulturni jezik, kakršni je italijanski. Kulturni ljudje smo, ki vedno, koliko je vredno, če govorijo več jezikov. Mnogi naši ljudje bi lahko, kar se tiče jezikov, v vrči prodali mnoge Italijane. Glede poznavanja jezikov, spčtovanja tujeja, znošljivosti — stojimo mi danes višje, nego mnogi Italijani.

Vemo, da je italijanski narod dal svetu mnogo velikanih. Dante, Petrarca, Tarquatto Tasso so heroji književnosti; sv. Tomaž Akvinski je bil največji cerkveni učitelj svoje dobe, sv. Frančišek A. največji cerkveni reformator; don Ivan Bosco največji vzgojvalec mladine; Lev XIII. dika katoliške cerkve, valem, ki se mu je klanjal ves svet. Marconi, izumitelj brezžičnega brzojava itd., itd., da niti ne omenjam slikarjev, kiparjev, umetnikov, muzejskih narodov in vere, ki so bili sinovi italijanskega naroda. Kot kulturni ljudje se klanjamo pred temi velikani in radi se napajamo na vrelcu tolike kulture.

Zgledamo pa se in globoko obžalujemo, da so mnogi sinovi italijanskega naroda tako globoko padli, da se v naših političnih vprašanjih kažejo povsem nevredni svojih velikih prednikov. Padli so do obževanja enega — oprostite! — D'Annunziati! Padli so tako nizko, da govore v njihovem imenu poznani — slovenski negenati. Mi nismo tako neumni, da bi mizili kateri-koli jezik ali narod; na drugi strani pa tudi ne take živali, tako podli tvorci, da bi mizili svoj lastni jezik, svoj lastni narod! Vedite, gospoda Latini, da se ljuto varate, če mislite, da nas morete raznaroditi! Časi janteststva, izdajstva, odtujevanja svojemu rodu — ti časi so minili. Dovolj je naših slovenskih grobov, razsutih po vsej Istri v prejšnjih časih; dovolj naše slovenske krvi se je pretvorilo v pretvezno čisto italijansko kri, na čemur se imamo zahvaliti največ — majki Avstriji! Dovolj je tega...

Italijanske oblasti — verne menda vladni obljubi da bo ščitila naš jezik in naša čustva — so nam poslale v Istro številno italijanskih učiteljev, ki kažejo očitno, kako prezirajo naš jezik. Knjige pak, ki jih rabijo, govore še jasneje, kaj namerujejo z nami!

»Il mio libro« per la quinta classe elementare; od L. Mestica Galaminia. Tu je citati »Le cinque giornate di Milano« na 274 strani: V času, ko je bila Italija razdeljena na več državice pod vladno nasilnih vojvod, sta bile Lombardija in Benečija najnevarnejši pokrajini, ker ju je tiranizirala Avstrija. Ta je držala tam hrvatske polke, katerih vojski so bili surovi in kruti, vsikdar pripravljene pograbiti za orožje in prelivali kri Italijanov, ki so gojili neodolljivo željo po svobodi in pa veliko mrzno proti tujincem!

Take so knjige, ki se dajejo otrokom v roke, da se uče sovražiti — sami sebe, svoje roditelje in ves narod svoj! Izkustvo toči, da odrasel človek ne more prenašati, če ga vse grdi; kako li dete, ki mu je duša kaj občutljiva! Tudi otroci sami so opazili to čtivo in po nekaterih krajih niso hoteli več v šolo. Pri tem pa treba še le videti, s kako zažrelostjo tulmacijo take stvari njihovi učitelji! In s tem nas hočejo pridobiti!

Med tem pa je tudi v Italiji po kaka bela muha, nek razumen človek, ki bje po pristih današnjim sejalcem narodne mrznje. Pred več leti je italijanski pisec L. Magrini chelodanil knjigo pod naslovom: »Il Pericolo tedesco« (Nemška nevarnost). V tej knjigi se bavi z mrzno Italijanov proti Hrvatem in pravi med drugim:

»Ali je kakega razloga za sovražstvo proti tistemu narodu, ki ga profesor Pavla — globok poznavalec onih krajev — označa kot »dobrega, miroljubnega, delavnega, poštenega po veliki večini?« Seveda, treba pomisliti, da je hrvatski narod narod bojevnikov. Med tem, ko so drugi narodi delovali za svoj intelektualni razvoj, je junakinja in strahotiva Hrvatska na meji Evrope belala dan in noč z cročjem v roki, da je odbijala turške in tujske napade; treba se spominjati, da je hrvatsko ljudstvo, oboroženo vsožeh vojniške granice, večkrat rešilo Evropo, ki je preležano zno reke krvi ter zapisalo junake strani v borbi proti Turkul. Neki drugi Italijan, Cesena, bivši urednik lista »Messaggero«, je v svojih novinarskih spominih priznal, kako je bil — pod naslovom »I lutti di Lombardia« — prišel izmisliati si najhujšanje zločine, ki da so jih počeli hrvatski vojski! Pisal je: »Da bi rubrika zanimivejša, sem jaz dostavljal tudi naslija, raz-

bojstva, zversstva itd. itd., ki jih Hrvat ni počel, niti ni mislil počenati jih! To je služilo v svrhu, da se ohranila živo čustvo domovine in mrznoja proti tujincul. Trebalo je pripraviti Italijane za ustajo. Moj Bog! Moj Bog! Koliko ljudi sem dal jaz obešati, streljati, prepetati, vezati v verige! Koliko dece sem dal zatikati na c. k. bajonete! Koliko hiš opleniti, koliko devic — — — ali pojmo, pustimo to!«

Vkljub vsemu temu se je izmislihotine, ta krvava zaljenja proti Hrvatom, dajejo čitati in se čelmačijo — — — hrvatskim otrokom! Pa tudi, če bi bili hrvatski vojski res počenjali kaj takega, ne bi bili storili večjega greha od današnje Italije, ki noče privediti v samcedlobo narodov, da bi se namreč izvedlo glasovne (plebisciti) v krajih, kjer je ogromna večina druge, to je: jugoslovanske narodnosti! Zakaj pa se ne nahaja v tej knjigi zločinskih postopanje Benečanov proti Hrvatom? Zakaj se ne opisuje trpljenje nedolžnih hrvatskih »galio-tov«, prikovanih na dan beneških ladij? Zakaj se ne opisuje trpljenje Hrvatov pod »Ponte dei sospiri« v Benetkah? Zakaj se ne opisuje zlozela prodirurov po Istri in Dalmaciji itd., itd. ?!!

In na tak način mislijo vzgajati našo decol! Sramota take vzgoje!

Po pazinskem — Pučkem Prijatelju.

## Kriza v Nemški Avstriji.

Nad Nemško Avstrijo je prišla težka kriza, ki bi imela hudih, morda usodnih posledic, ker spravihi ki morda v nevarnost celo obstanek nove republike, ako se ne bi poravnala kako. Ta kriza pa ni prišla iznenada. Prišlo je, kar je nekako vselo v zraku že dolgo: koalicijska med socialnimi demokrati in krščanskimi socialci, ki sta slonela na njej upravi republike in vsa nje notranja in zunanja politika, se je razbila. Vnapij, neposredni povod za to je dal neki predpis, ki ga je izdal državni tajnik dr. Deutsch (socialist) za vojaške svete. Krščanski socialci so se srdito uprli, naglašujoč, da ima tisti predpis politično-skupnarske tendence in pa, da rečeni državni tajnik ni bil upravičen za izdajo takega predpisa, ker da to spada v kompetenco narodne skupščine. V tej zbornici je prišlo do take silihi spopoda med obema skupinama krščic, da je sledil zlom. To bi bil vnapij, neposredni povod. Pravi, rečeni vzrok pa so drugi, globlji. So v tem, da obe skupini koalicijske nimata pravič skupnega, kar bi ju spajalo; niju stremjenja so tako nezdružljiva, kakor sta nezdružljiva voda in ogenj. Tako različnih svatov ni še izlepa združil slučaj pod enim dežnikom. Kaj pa ju je vendar prišlo v sodeleovanje? Zgled neodoljiva potreba trenutka, občupni položaj, v katerem se nahaja država, in pa dejstvo, da v Nemški Avstriji ob sedanjem razmerju sploh ni možna sestava nikake vlade — brez koalicijske. Ni možna ne socialistična, ne krščansko-socialna, in sploh ne nobena druga kombinacija, ki bi se mogla držati vsaj mesec dni. A za republiko so ravno sedaj težki časi, ko potrebuje absolutno vlado, ki naj bo varovala koristi države pred mednarodno, takezvano komisijo za vspostave. Neodoljiva potreba je prišla socialne demokrate in krščanske socialce, da so se združili in dali podlago za vladavino v republiki. Istotako jih je sedaj — kakor čujemo — neizprosna in železna potreba prisiliti, da so naši izhoda v taki-le rešitvi: Na kmalu očene dosedanja vlada, sestavljena iz zastopnikov obeh skupin, toda ne več v obliki koalicijske, marveč v obliki sodeleovanja. Dejanski ostane torej položaj — vsaj za sedaj — neizpremenjen. V to je menda krščanske socialce in socialiste slonela bojezan, da bi se — ako bi prišlo do definitivnega zloma — na obeh straneh utegnile očistiti radikalne struje, čeaur bi pa neozgibno sledil kaos, ki bi morda zrušil republiko. Saj je notorično dejstvo, da je med krščanskimi socialci mnogo elementov, ki žele in tudi delujejo na skrivnem za vspostavo monarhije, za povrnitev Habsburžanovi! Z označenim načinom so torej rešili situacijo do volitev v prvi parlament Nemške Avstrije, ki pa menda ne pridejo še tako hitro.

## Z rusko-poljskega bojišču.

Rusko poročilo. DUNAJ, 15. Radiobrazjavka iz Moskve z dne 14. junija poroča o vojaških operacijah na poljskem bojišču tako le: »Na zapadnem bojišču so reče čete prešle Bječko in napredujejo ob desnem bregu. Na južnozapadnem bojišču drže naše čete črto Kijev—Korostin. Na Krimu smo porazili eno konjeniško divizijo, katere poveljnika smo ujeli.

DUNAJ, Radiobrazjavka iz Moskve prinaša tole poročilo o vojaških operacijah reče vojske dne 15. t. m.: Na kijevskem bojišču nadaljuje naš pohod. V Kijevu smo zaplenili 14 vagonov municije in nekoliko oklopih avtomobilov. Blizu Gafina se naše čete bližajo mestu Paklajev.

## Zastopniki angleške »Labour Party« o razmerah v Rusiji.

LONDON, 13. Zastopniki angleške »Labour Party«, ki so se pred kratkim povrnil iz Rusije, kjer so proučevali tamotnje razmere, poročajo o sedanjem položaju v Rusiji tako le: »Globoko smo bili ginjeni od posledic, ki jih je imela posredovalna politika in blokada proti ruskemu narodu. Ta politika je največji vzrok nesreče, ki jo trpi Rusija. Zastanek izvažanja iz Rusije je gotovo v škodo vsemu svetu, toda zastanek uvažanja v Rusijo je naravnost poguben za notranje rusko gospodarstvo. Vprašanje prehrane je



Res je, da je vlada zelo podpirala zdravstveno organizacijo in da je bil ustanovljen zdravstveni odbor, ki je ukrenil vse mogoče ukrepe. V svrhu pebljanja nalezljivih bolezni so se zgradile bolnišnice, so bili opremljeni vlaki v Sibiriji in evropski Rusiji s posebnimi vozovi za sumnjive potnike. Povsod se širi propaganda za uporabljanje zdravstvenih ukrepov. Cepjenje je postalo dolžnost, toda dejstvo, da je bilo ustavljeno uvaževanje zdravil in mila, je povzročilo smrt tisočim in tisočim ljudi.

Čas, ki ga je sovjetska vlada dobila z zmago nad Kolčekom, Denikinom in Judeničem, se je uporabljal za gospodarsko obnovo, za izboljšanje prevoznih sredstev, za pospešitev proizvodnje žit in izboljšanje zdravstvenih razmer; toda vsled poljske ofenzive je bil ruski narod prisiljen, povrtni se proti svoji volji v vojne razmere. To je dalo nov povod za omejitve osebnih svobode in pravice do razpravljanja; toda vključ temu je imela poljska ofenziva posledico, da so se strnile okoli vlade vse stranke in svrhu obrambe države. Vseled tega protestiramo najodločnejše proti politiki, ki se je doslej vodila.

Kar Rusija sedaj najbolj potrebuje, je: takojšnji mir in omogočitev prebitih stikov z vsem svetom. Zahtevamo, da angleška delavska stranka zahteva, naj izjane zid, ki so ga postavili imperialistični državni med anglijski narod in naše ruske brate. Prvi korak k dosegu tega cilja bodi priznanje sedanje ruske vlade, ki je pokazala svojo stalnost s tem, da se je upirala uspešno okoli 2 leti in pol vsem požukom strmojavljenja. Ona je čisto izrazila svojo željo po miru.

**Imetje, pravice in koristi tujih državljanov v Rusiji.**

PARIZ, 13. Mednarodna konferenca, ki ima nalogo, da štiti koristi tujih državljanov v Rusiji, je usvojila stališče, da ne more vključiti v svoje delovanje političnih vprašanj, ki so izven njenega območja. Ona ima dolžnost, da določi pogodbe, ki se lahko uporabijo za podlago vzpostavitve gospodarskih stikov z Rusijo in je v to svrhu odobrila sklepe konference, ki se je vršila aprila 1. 1920. v Ženevi s sodelovanjem nizozemskih, danskih, norveških, švedskih in švicarskih zastopnikov.

Konferenca stavlja kot predpogoj vsakega dogovora izrecno priznanje s strani ruske vlade vseh pogojev, sklenjenih pred 1. 1917., in popolno vzpostavitev imetje, pravice in koristi prizadetih tujih državljanov.

**Francija protestira proti podtikanju zveze z albanskim vstajo.**

RIM, 15. Francosko poslanstvo sporoča agenciji »Stefani«: Nekateri listi so pisali, da razpolagajo albanski vstasi s topovi in strojnimi, ki so jim jih dali Francozi ob priliki odhoda iz Skadra in Korice. Francosko poslanstvo je pooblašeno v popolno zanikanje teh vesti, ki ne odgovarjajo resnici. Francoske čete so ob priliki svojega odhoda iz Skadra in Korice vzele seboj topove in strojnice. Brez vladnega znanja se ni odstopil nikakršen material.

**Protiangleška vstaja v Mezopotamiji.**

TEHERAN, 15. V Mezopotamiji je plemo Samur napadlo Telafar in pobilo vse angleške nastavitve ter gotovo število prebivalstva. Tudi v Mosul so se vršili hudi izgredi. Šest tisoč Arabcev je napadlo javna poslopja in obstrlevalo dve vojašnici. Bilo je veliko oseb ubitih. Zveze z Bagdadom so prekinjene. Na Tigrisu so bili angleški čolni oropani in posadke pobite.

**Blockada Madžarske.**

DUNAJ, 14. Kakor je pred kratkim entente blokirala sovjet. vlado s tem, da jo je od vseh strani zaprla, tako se začne v nedeljo, 20. t. m., mednarodna delavska blokada proti sedanji Madžarski. Važen del te blokade bodo izvajale avstrijske delavske organizacije.

»Arbeiter Zeitung« poroča o tej zadevi tako: Vseled sklepa mednarodne organizacijske zveze v Amsterdamu so imeli zastopniki sindikatske komisije sestanke z zastopniki organizacij, na katerem so sklenili, da se udeležijo kot znak mednarodne solidarnosti proti Madžarski blokadi v največji meri po navodilih, ki so prišla iz Amsterdamu. V ta namen se je ustanovil stalen odbor, ki bo v stiku z mednarodno zvezo v Amsterdamu in bo delal po navodilih, ki jih dobi. Potrebna navodila se bodo naznanila pravčasno zaupnikom.

»Acht Uhr Blatt« piše o tej zadevi tako: »Bojkotiranje Madžarske, ki se začne 20. junija, pomeni uspeh avstrijskih socialnih demokratov, ki hočejo s tem udariti madžarsko vladavino, katere je sovražna socializmu. Za Madžarsko je to bojkotiranje nevarno, ker je bodo avstrijski delavci strogo izvrševali. Prekinile se bodo železniške, poštne in bzojavne zveze z Madžarsko; ker pa se bodo z druge strani otekočile zveze s Českoslovaško in Madžarsko, ki ni v dobrih odnosih ne z Ro-

munske in ne Jugoslavijo, bo na ta način Madžarska popolnoma odrezana od sveta. Toda dvomljivo je, ali bo imelo bojkotiranje za posledico gospodarski polom na Madžarskem, ki itak uvaža samo tkanine, ki jih bo lahko pogrešala kak mesec. Mnogo nevarnejše je finančno bojkotiranje in tega se resno boje v Budimpešti, ker angleški in ameriški bankirji ne kažejo posebne volje za nadaljevanje kupčevanja z Madžarsko, dokler vlada tam sedanje vladavinske razmere.

Avstrija ne bo trpela veliko škode vsled te blokade, ker ne uvaža sedaj iz Madžarske drugega, nego sadje in zelenjavo. Blokada bo pokazala Madžarjem, da so veliko bolj odvisni od Avstrije, nego so doslej zadrževali. »Madžarska se s svoje strani ne boji veliko nameravane blokade, vsaj, če se hoče verjeti madžarskemu listu »Uy Nemzedek«, ki piše med drugim: »Bojkotiranje pomeni v praksi, da bo Avstrija zaprla Madžarski vrata na zapad. Toda iz Avstrije ne dobivamo drugega nego luksuzne predmete, dočim ji mi pošiljamo ona dragocena živila, ki se nam plačujejo z onim avstrijskim denarjem, katerega sodrugi zapadni držav nečejo niti sprejemati od svojih avstrijskih bratov. Avstrijski narod potrebuje 5 milijonov kvintalov žita iz inozemstva. Bojkotiranje bo prenapetost sod. Smili se nam avstrijski narod, toda, če se pridruži bojkotiranju, ne bo mogel več računati na madžarsko človekoljubje.«

**PEČUŠKI RUDARJI PROTI ODSTOPITVI PEČUHA MADŽARSKIL**

DUNAJ, 15. Pečuški rudarji, tudi madžarske narodnosti, so že neštetokrat protestirali proti odstopitvi Pečuha Madžarski in so tudi izjavili angleški komisiji na Madžarskem, da se bodo rajši umaknili z jugoslovanskimi četami, nego da bi morali priti pod Horčjevo vlado; za sluzaj, da se Pečuh odstopil Madžarski, so zagrozili, da razušijo pred svojim odhodom tudi rudnike. Sedaj so poslali tozadevno spomenico tudi vrhovnemu svetu v Parizu. Agencija »Herzog« poroča o tem vprašanju tako: »Pečuški rudarji so v velikih skrbih zaradi posledic odstopitve Pečuha s strani Jugoslavije Madžarski. Oni se boje, da bodo »železni zbori« (»železni zbori« so vojaški oddelki, sestavljeni iz naokrutnejših elementov, ki s »Prebujenimi Madžari« — ravnotakim oddelkom — uporabljajo najokrutnejša sredstva proti vsem sovražnikom sedanje Horčjeve vlade) začeli navadno okrutna preganjanja. Vseled tega so pečuški delavci (po večini rudarji) poslali vrhovnemu svetu v Parizu to le brzojavko:

»Po določbah mirovne pogodbe bodo morale jugoslovanske čete zapustiti mesto Pečuh. Po dovršeni zapustitvi bodo rudarji in vsi drugi delavci izpostavljeni nasilju in preganjanju madžarskih čet, kakor se je to zgodilo v vseh mestih, kjer so vladale skupine nasilnih častnikov. Obveščeni smo bili, da se pripravljajo klanje; ubijati in preganjati nas hočejo samo zato, ker smo delavci in socialisti, organizirani že leta. Prosimo vrhovni svet, da poskrbi — v svrhu preprečitve klanja — da se lahko vsi delavci preselijo v rudnike in podjetja, ki se nahajajo na ozemlju, katero ni zasedeno po madžarskih četah. — Podpisani: Rudarska organizacija v Pečuhu. — Odbor delavskih organizacij v Pečuhu.«

## Politični pregled.

Priloge za volitve v Jugoslavijo se nadaljuje. Posebno veliko se razpravlja o takozvanem »Kanzelparagrafu«, ki prepoveduje širjenje politične propagande v cerkvenem okvirju. Znamo Radić, proti kateremu se vrši preiskava radi veleizjave, je vložil protest proti temu, da ga drže še vedno v preventivnem zaporu. Zbira se še vedno obtožilni material proti njemu. Bržkone ga ne manka, kajti moč jih ima precej na duši!

Spor med Českoslovaško in Poljsko zaradi tešinskega vprašanja je še vedno zelo oster. Beneč je imel pred svojim odhodom iz Pariza s poljskim ministrom Patekom pogovor. Poljska zbira baje še vedno čete ob češki meji. Na Slovaško so se pritožili Horčjevi častniki, ki bi hoteli organizirati vstajo proti Českoslovaški državi. Češki vojaši v Sibiriji so dobili ukaz, da naj se ne vtičajo v sibirske zadeve: Českoslovaška neče biti več orožje v rokah entente proti Rusiji.

Ruski pohod proti Poljski se nadaljuje. V petanjih v Londonu je prišlo baje na dnevni red priznanje dolgov bivše ruske vlade. Javno je, da bi ententa takoj priznala sovjetsko vlado, če bi ji ta hotela plačati stare dolgeve. To vprašanje bo imelo bržkone za posledico nove zapletitjaje.

Na Bolgarskem se začena gibanje za zblizanje k slovanskim državam: ekrajni čas!

V Avstriji so preprečili popoln polom med socialistično in krščansko-socialno stranko s tem, da so sklenili, razpisati volitve. Stara vlada ostane dotlej na svojem mestu. Zadnje

čese se je začelo razvijati pangermansko gibanje. Delavstvo dela velike priprave za blokado proti Madžarski.

Madžarska nadaljuje rovarjenje proti svojim sosedom in se baha, da se ne boji blokade. Najbolj označa sedanjo madžarsko vlado dejstvo, da celo pečuško delavstvo madžarske narodnosti razši ostane pod Jugoslavijo, nego da pride pod Madžarsko: najboljši odgovor na poročila, ki jih posnemajo tudi italijanske uradne agencije, o »groznem« postopanju jugoslovanskih oblasti proti madžarskemu prebivalstvu!

V Nemčiji se še sestavlja nova vlada, ker socialisti odklanjajo vsako sodelovanje z meščanskimi strankami.

V Italiji se je sestavila nova vlada, kateri predseduje Giolitti, ki je zadnje upanje italijanskih imperialistov. Italijanske vesti iz Albanije javljajo, da je tam položaj neizpremenjen. V Libijo se morajo tudi pošiljati nova ojačenja. Socialistična stranka je začela živahno gibanje proti pustolovščinam v Albaniji in sploh v spornem ozemlju. Ker gre ravno za pustolovščine, bo tudi D'Annunzio poslal svoje vojske v Albanijo. Železničarska stavka v Lombardiji in druga gibanja se nadaljujejo, pri čemer prihaja do hudih izgredov.

## Iz Jugoslavije.

Za sprejem princa-regenta v Ljubljani se delajo velike priprave. Ustanovil se je pripravljalni odbor, ki mu je na čelu dr. Stere, in pa razni pododseji: za sprejem na kolodvoru, za narodne noše, za narodno veselico pod vodstvom narodnega ženstva, tiskovni, šolski, za oblepavo in dekoracijo mesta. Pri pozdravu nastopijo Slovenci vseh pokrajin in narodnih nošah, moški in ženske. Predsednik deželne vlade za Slovenijo dr. Brejc pa se mu v Belgradu radi sprejema princa-regenta v Ljubljani in pa radi koroškega plebiscita.

Kanzelparagraf. Iz Belgrada poročajo, da tedaj pravoslavni kolikor muslimanski sveceniki odločno nastopajo proti takozvanemu kanzelparagrafu ter da opozarjajo vlado na posledice kulturnega boja, ki bi ga povzročil kanzelparagraf.

Radić — pod obtožbo. Iz Zagreba javljajo, da je državno pravništvo slednjič dvignilo obtožbo proti Stipetu Radiću. Obtožen da je zločinov proti državi in vladarju in prestopkov rotli oblastim in zakonu. Razprava je določena na dan 21. t. m.

— Z druge strani pa javljajo, da je razprava odložena, ker je Radić vložil pritožbo.

Radgona. — »Murska Straža« piše: Izprazniti Radgona in njene slovenske okolice na levem bregu Mure stoji pred durmi. Naša vlada je baje sama izrazila željo, da se prej uredi prometne zveze s Prekmurjem.

Za širjo jugoslovansko javnost to dejstvo nima posebnega pomena, ker smo Jugoslovenci v splošnem prav zadovoljni, če »dobimo« vsaj toliko, kolikor nam priznavajo mirovne pogodbe, oziroma dobra volja antantarej, da bi pa na vsak kvadratni kilometer domače zemlje polagali tisto važnost, kakor jo polaga n. pr. veliki nemški narod, za to smo mi — preveliki, preveč velikodušni in preveč kratkovidni.

Tudi »domači patrijoti«, ki smo čisto sitnirali očeti vlade zaradi naših mej, smo pod vplivom blagodejnih vetrov, ki vejejo iz Belgrade in Ljubljane, se prilično popravili svoje zrahline živce in si mislimo: Če vlada ne skrbi dovolj za narodne in državne interese, pa kaj čemo mi? Poslavljajo se torej od Radgona ne kisano svojih obrazov, ker gledamo na stvar mirno in resno. Razumljivo je, da vlada v tem renegatskem mestecu velika radost in — zloradost. Mi razumemo oboje in nič na ne spravi iz ravnotežja. Videant consules...! Pričakujemo, da deželna vlada stori sporazumno z osrednjo vso potrebno, da se Radgona izprazni šele tedaj, ko bodo izpolnjeni vsi pogoji iz rešena najnujnejša vprašanja. Sedaj, ko se pelagema bližamo mirovnemu stanju, ima tudi avstrijska vlada interese na tem, da se izvrši stvar resno in dostojno, ne pa po intencijah kakke »Bauernkommando«, pod poveljstvom polbojnega dr. Brodmanna in fanatičnega rovarja Kamnikarja.

## Domače vesti.

»Porcile«! »Porcile« je italijanska beseda in pomenja: svinjak, prašičji biev. To nekoliko neprijetno in ne najprijetnejše dehtečo cvetko smo utrgali z gredice heroja — pesnika d'Annunzija. Čudno je sicer nekoliko, če pesnik-prorok, ki tako rad leta po jasnih zračnih višinah, in ki si usvoja vlogo mentorja, »condottierja« svoja civilizirana naroda ter tolmača njegovega čustvovanja in mišljenja: če se tak heroj-pesnik enkrat zadevuje ob — svinjak! Gabriele d'Annunzio je izdal zopet manifest na svoje legijonarje, kakor jih izdaja navadno ob važnih dogodkih. To pot mu je padla težko na želodec — tudi pesniki imajo

včasih želodec, in še precej... ne, ostani v peresu grda beseda, ker bi spominjala na Gabriellov svinjak — padla mu je na želodec pojava Giolittija na obzorju političnega življenja Italije. In izdal je manifest na svoje legijonarje. Gromovit, samozavesten, grozilen, povečevalen avtorja: prava slika Gabriellove duševnosti in osebnosti, kakor živi in diše. Ostaje na Reki in hoče zmagati na Reki, kakor je zmagała italijanska vojska pri Vittorio Veneto. Fronta njegova je neporušljiva. Bojevala se bo proti vsem, proti vsemu svetlu! On, Gabriele d'Annunzio, ima ključ do Jadrana v svoji pesti. In ne izroči ga nikomur. Torej: Giolitti naj si zapomni to! Saj to je glavno, kar je hotel razglasiti v svet s svojim najnovejšim manifestom. Pravi namreč: nasprotniki se bodo morali pogoditi z njim, pa naj so kjerkoli: ali v Rimu, ali v Parizu, ali v Londonu, ali v »Beli hiši« (v New-Yorku) — vsi, vsi bodo morali kloniti pred njim. Pa še na neke nasprotnike je pokazal z grozljivim prstom in zvonečo besedo. Na zadnjem mestu jih imenuje — dulis in fundo: tudi nasprotniki v kakem balkanskem svinjaku bodo morali kloniti pred njim! »Porcile« — tako piše v svojem manifestu! Vsi bodo morali kloniti! Noči legijonarjev govore lakoničen govor: zabljesni in potem sledi — molk. »Tako je moja volja! Ne more biti nobene druge tu!« — kliče Gabriele svojim legijonarjem ter grozi tudi nasprotniku, ki nastopa sedaj...! Giolitti je obvečen...! Gabriele ne daje pardona nobenemu nasprotniku: ne tistemu v svinjaku, ne tistemu v večnem Rimu... Ne bomo mu oporekali, ker vemo, da je — poet. In poeti imajo staro pravico do tiste licenčne poetice. To se pravi, da smejo tudi nekoliko pskatati preko ojc. In Gabriele skače kakor kako žrebe. Na neko oclnost bi ga pa vendar opozorili, ker že govori o balkanskih svinjakihi! Naj bi ne pozabjal na rojstvo, pokolenje in dom — kraljico Italije, matere otrok njegovega kralja...! Naj le pomisli malo, do kakih zaključkov bi mogli prihajati po njegovi besedi: porcile!

Dr. Spadoni. Včeraj so na slovesen, naravnost demonstrativni način — bilo je v sprejedu tudi rečnih zastav in njegovo krsto so nosili — položili v zemljo dr. Ernesta Spadonija, moža, ki je v prejšnjih časih igral veliko vlogo v političnem življenju našega mesta in vsega Primorja. Ni pa igral velike vloge vsled intelektualnih vrlin in politične sposobnosti, temveč po svoji agilitnosti in hrupnosti pri svojih nastopih. Tržaškim Slovincem iz prejšnjih dob je Spadonijev ime v živem spominu. Bil je eden najsrdečnejših naših nasprotnikov. On je bil n. pr., ki je v tržaškem deželnem zboru srđito govoril proti ustanovitvi hrvaške gimnazije v Pazinu. Posebno pa so bile elementarne pokojnika — javne politične demonstracije, naperjene proti Slovincem. — Pozneje je prišel v navzkrižje s tedanjo vladajočo stranko ter je ustanovil neko novo demokracično-republikansko stranko, ki pa ni dosegala posebnih uspehov. Pred izbruhom vojne z Italijo je pobegnil preko meje v kraljevstvo, kjer je baje razvijal živahno delovanje, zbirajoč preganjance v krožke. Eno pa moramo priznati resnično na ljubo vsi pokojniku v čast: ni šilil na mesta v ospredju in ni škal osebnih koristi. Naj ta naš nasprotnik počiva v miru!

Vatikan in Jugoslovenci. Prešli smo: V 128. številki »Edinosti« pod naslovom »Vatikan in Jugoslovenci« računa nekdo z možnostjo, da je bil bivši tržaški škof, presvetli mons. dr. A. Karlin, postavljen pred alternativo: ali naj sprejme proces, ali naj se svojevoljno odreče škofije. Notica napravila neugoden utisek, da se je škof Karlin raje umaknil. Temu nasproti more pisec teh vrstic po svoji službi, ki jo je vršil v zadnjih mesecih vladanja Karlinovega, naglasiti, da škof Karlin ni bil postavljen pred izbiro: ali proces, ali odstop! V tem slučaju ne bi se bil strahopetno umaknil pred procesom. Naj se to, prosim, vzame na znanje, da se preprečijo neugodna ugibanja in razni sumi, ki bi jim mogla dati povoda ona notica. (Pripomba uredništva. Kolikor je temu popravku ali pojasnilu namen, da varuje čast in ugled bivega tržaškega škofa, nam je dobrodošlo in ga priobčujemo drage volje in z zadovoljenjem. Da se mons. Karlin ni umaknil pred grožnjo s procesom, to verujemo absolutno. Saj vemo, da je možko in odločno preostal razne druge boje. Vprašanje pa je: ali ni bil mons. Karlin postavljen pred take izzive — recimo — želje, ki jih on, kot cerkveni dostojanstvenik, ni mogel prezirati? V tem je moment, ki bi potreboval pojasnila. Saj vemo povsem za gotovo to eno: da je bivši škof prisrčno vzljubil to mesto, to škofijo in nje vernike brez razlike narodnosti, da je rad živl in tudi trpel med njimi. Iz tega nam prihaja uverjenje, da so ga le nastale razmere mogle skloniti, da je odšel. Ne iz strahu pred procesom — ponavljamo — ampak edino le zato, ker se je na visokih mestih tako želelo. In to morda le vsled nezadostnega poznavanja razmer in izvestnih čimteljev, ki so hoteli odpraviti mons. Karlina, ker je bil slovenskega rodu. To uverjenje se nam je utrdilo tudi po razgovoru, ki smo ga imeli z mons. Karlinom v zadnjih hipih pred odhodom).

Poziv za »Narodni muzej!« V zborniku svecenikov sv. Pavla (2. številka) citamo: Škoda vsake besede v zagovor tako važne ustanove. In ku kulturnega naroda brez muzeja. Slovenci imamo narodna muzeja v Ljubljani in v Mariboru, v Gorici se je ustanovilo muzejsko društvo malo pred vojno. Trst ga ni imel. Slovenci na zasedenem ozemlju moramo priti do narodnega muzeja! Sedež mu bodi v našem naravnem središču, v Trstu.

Vojna nam je pobrala mnogo starinskega blaga; avstrijski častniki, ki so bili v naših pokrajinah, so nam odnesli mnogo dragocenosti. Pred vojno pa so judovski trgovci iz Trsta hodili po Istri, po Krasu, kupovali starinsko blago in delali velike dobičke. Naše ženske so rade zamenjale stare pisane majolike za moderno »lepo« majoliko, krasne minke za novodobne petrolejke. Koliko smo zagrešili! Vzdravimo se zdaj! Naše izobraženstvo najde še mnogo vrednega blaga po kinetijskih domovih; marsikaj hranijo še naše cerkve in zakristije. Vse, vse se porazgubi, ako ne pridemo do narodnega muzeja. Ustanovimo si najprej »Muzejsko društvo« v Trstu, ki naj nabira starine po naših pokrajinah. Kako bi prišli do starin? Deloma bi se dobile v dar; nekaj bi si jih pridobili z nakupom; deloma bi prejemale društvo starine le v hrambo (lastniki bi ostali še nadalje dotični zasebniki ali korporacije). Dobrodošli bi predvsem vzorci starih narodnih noš, skrinje, stare listine, kmetijsko orodje itd. Kako so starine izgibile, govori dejstvo, da je v Sv. Ivanu pri Trstu, ki šteje 12 tisoč duš, najti le še eno minko (letčerja v rabi iz 16. do prve polovice 19. stoletja), da sem našel le še dva »frkidiama« (klobuk v rabi do polovice 19. stoletja). Vzdravimo se! — šček.

Kazensko postopanje proti zločinu tatvine. Agencija »Stefani« javlja: Da se ugodni zahtevam, ki jih je naglasilo sodišče novih pokrajin, v skladu z določbami, ki so v veljavi v kraljevstvu, se je pristojnost za postopanje proti zločinu tatvine, predvidene v § 170 kazenskega zakonika, ki je tamkaj v veljavi, pristojnost, ki je do sedaj pripadala potratnemu sodišču, prenesla s ukaznim zakonom od 10. t. m. v Primorju in Tridentu na sodišče prve instance. Ta določba velja za vsa postopanja, ki ne bodo končana s sodbom do dneva, ko stopi ukaz v veljavo, t. j. do časa njegove priobčitve, ki se pripravi.

Kdo ve kaj? Peteh Balde Blaž od Antona in Marije, rojene Peteh-Kapo, rojen leta 1885, v Zmiju (Istra), selo Baldeti, hist. 192, in tu tudi pristojen, je služil pri 97. polku, 4. stotnina. Bil je ujetnik v Rusiji. Kdor bi kaj vedel o njem, naj sporoči na naslov: Peteh Balde Joska v Zmiju (Istra) št. 192.

## Uradne vesti.

Uradne ure na gen. komisariatu. Uradno smo obveščeni, da so bile večeraj 16. t. m. uvedene na generalnem komisariatu poletne uradne ure, t. j. od 8 do 14.

Javna dela in dela za obnovo in popravilo vojnih škod. Tukajšnji generalni civilni komisariat nam je poslal: Iz poročila, ki ga je predložil pred kratkim Tehnični urad Nj. E. generalnemu civilnemu komisariatu za Primorsko, izhaja nekoliko podatkov o delovanju, najprej voj. ženskega oddelka, a pozneje tehničnega urada samega za obnovo in popravilo vojnih škod, podatkov, ki zaslužejo, da se objavijo občinstvu. Za dela, končana do 1. junija 1920, katere je začel vojaški ženski oddelk in ki jih je dovršil Tehnični urad, se je potrošilo: a) za ceste 310.000 lir, b) za stavbe 1.773.561 lir, skupaj 2.083.561 lir. — Za dela, ki jih je začel in dokončal tehnični urad: a) ceste 319.000, b) stavbinska dela 26.500, c) obnovev javnih poslopij 6.220.000, skupaj 6.565.500, vsega skupaj 8.649.061 lir. — Dela, ki se vršijo: A) Dela, ki so jih prevzele vojske uprave: a) cestna za 11.607.000, b) stavbinska za 32.579.200, skupaj 44.186.200 lir, B) Dela, ki jih je začel tehnični urad: a) cestna za 1.877.000, b) stavbinska za 5.858.606 in c) obnovev javnih poslopij za 17.160.606 lir, skupaj 24.895.606 lir. Vsega skupaj 69.081.806 lir. Opomba. Ako se vzamejo v poftve še številke za novo tromešecje, se lahko računa, da znašajo stroški za sedanja dela skupno svoto 96.714.000 lir. Pri delih je zaposlenih 15.000 delavcev in 110 podjetij. — Na podlagi navedenih števil, se lahko vidi, da so rezultati, ki so se dosegli do sedaj pri obnovitvenem delu, zares znatni. Toda mnogo, zelo mnogo še manka, in Nj. E. generalni civilni komisariat je izdal na nekem nedavnem sestanku z voditelji posameznih del naredb v svrhu, da bi se izvršila sedanja dela čim hitreje in da bi se začela druga, ki se smatrajo za potrebna, na drugi strani pa v namenom, da bi se čim hitreje proučila rešitev vseh vprašanj, ki se tičejo materialnega, obrtnega in trgovskega prebujanja primorskih dežel. V kolikor se tiče obnovev stavb, temeljito navodila Nj. E. generalnega civilnega komisariata kom. Mosconi-ja na nastopnih podlagah, ki se še natančneje pojasnijo v posebni okrožnici, katere se pripravljajo: 1. Država bo poskrbela za nadomestitev vseh materialnih škod, ki jih je povzročila vojna na imetju, na podjetjih in delih, na katerih so zainteresirani državni zaklad, dežele, občine, javni dobrodelni zavodi in druga javna bitja. Generalni civilni komisariat skrbí potem tehničnega urada za izvršitev dotičnih del. 2. Dežele, občine in druga politična bitja te vrste morajo na znanosti dela javne koristi v svojem področju, ki jih je treba popraviti na državne troške, toda lahko prosijo, da izvrše sami dotična dela pod nadzorstvom tehničnega urada in proti povrnitvi stroškov, kakor bo delo napredovalo. Generalni komisariat bo dajal svoje dovoljenje, ako bodo dotični načrti potrjeni. 3. Generalni civilni komisariat bo skrbel za ustanovitev skladišč stavbnega materiala vsake vrste, ki se bo dodeljeval onemnim javnim bitjem in tudi osebam po kupni ceni in proti neposrednemu plačilu, ali pa na račun svote ki se jim bo dolgovala za izvršeno delo ali za vojno odškodnino. Na podlagi teh vidikov, je predložil Nj. E. generalni civilni komisariat ministrskemu predsedstvu natančen načrt javnih del, ki se imajo izvršiti, in je zahteval potrebna denarna sredstva, ki bodo znasala zelo mnogo; vračunani bodo tudi stroški za izvršitev nekih del, ki so nujno potrebna za gospodarsko obnovo primorske dežele, daš ta dela pravzaprav po svoji naravi ne spadajo bas med najnujnejša. Zraven tega iria Nj. E. generalni komisariat namen izpodbuditi zasebno podjetnost v smeri k intenzivnejšemu zidanju in namerava predvaliti celo vrsto ukrepov v svrhu, da se olajša zasebnikom obnovev od vojne poskodovanih hiš. Prvi med rečenimi ukrepi se bo tičal osnovanja konsorcijev vojnih eskodovancev, kakršni so se osnovali v Benečiji na podlagi kr. odloka od 29. aprila 1920, št. 605, in katerim se bo šlo na reko s sličnimi olajšavami.

Izplačevanje civilnih in vojaških pokojnin bivše avstr. vlade. V zmislu predpisov, ki jih je izdal generalni komisariat za Primorsko, je poverjeno izplačevanje pokojnin, civilnih in vojaških iz bivše vladavine, od 1. julija dalje zakladni delegaciji v G. Galatti, št. 2. Izplačevanje pokojninskih obbrokov se bo vršilo potemtakem, potem poštinih nakaznic, ki jih bo izdajal rečni urad in ki bodo izplačljive v Trstu na domu, na deželi pa pri tistem poštnem uradu, ki je najbližje upokojencevemu bivališču. Upokojenci ne bodo morali predložiti potrdilo o življenju, toda ostane v veljavi za sirote, a vdove se bodo morale izkazati s potrdilom vdovskega stanu a sirote s potrdilom o svojem smiselnem stanu. Izplačujoči uslužbenec ima pravico zahtevati listine, ki so potrebne za ugotovitev identitete upokojencev. Da bi se to opravilo olajšalo, bodo imeli upokojenci pokojninsko knjižico, v kateri bo njihov osebni opis in v katero bodo morali prelepti radi večje sigurnosti na določenem mestu svojo fotografijo. Omenjena knjižica je neobhodno potrebna za izplačevanje pokojnine. Izplačujočemu organu se mora pokazati kot pripomoček za izpoznanje in v svrhu, da dotični organ zabeleži izplačilo zapadlega obroka. Knjižice bodo izročile upokojencem osebno ali pa njihovim zakonitim zastopnikom potom mestnega magistrata. Upokojenci iz Trsta naj pridejo ponje na anagrafski statistični urad v nastopnem redu (ul. Sanitná št. 25, II. nadst., vrata št. 23): A—B 16. junija, C—D 17., E—F 18., G—H 19., I—K 21., L—M 22., N—O—P 23., Q—R 24., S, T, U—26. junija, V—W—Z 28., in okolica 29. junija. Uradne ure od 8 do 12. Upokojenci, ki stanujejo na deželi, se opozarjajo, da je zakladna delegacija v Trstu že začela pošiljati njihove knjižice pristojnim zupanostem, kjer jih bodo lahko v kratkem dobili.

Za zblizanje obveščanja Trsta z zaledjem. Komisija, imenovana od ministrstva za pošto in bzojav, je proučila in bo v kratkem primenila pravila za čim krajše in hitreje obveščanje Trsta z zaledjem. Določeni so bili toki, ki se imajo vzpostaviti. Na ta način bomo imeli direktno brzojavno, da in telefonsko zvezo med Trstom in Prago, Ljubljano in Prago in Trstom in Dunajem. Dosegajo se je tudi sporazum, da se vzpostavi hrzbojavne in telefonske zveze med Trstom in Ljubljano, Trstom in Gradcem in Trstom in Zagrebom. Proučevala so se tudi glavna vprašanja, nanašajoča

## PODLISTEK

### Branka.

Avrđust Senoa. — Posl. M. C.—č.

Ali hočeš biti dobra? »Hočem«, je prikimala mala. »Ali se boš spominjala mene, očeta svojega?« »Hočem«, je ponovila mala. »Z Bogom edinka moja!« je rekel, se odtrgal, poskočil, potegnil z rokavom preko oči ter je hotel oditi. »Počakajte zet,« je pripomnila stara, pristopila k omari, izvlekla iz nogavice nekoliko tolarjev in jih azročila zetu. »Nate nekoliko za pot, da ne bo zadreg. Pak pišite, kje ste in kako vam je, da morem vsaj Branki reči, kje je je oče. Z Bogom!« — »Hvala, z Bogom!« je rekel in zapustil hišo. Starka pa je skrbno zaklenila hišo. Sama z Branko je bila na tem svetu. In polkleknila je sredi sobe, ter je začela moliti jokajoč: »Bog, daj mi življenja, da dohranim to dete do jakosti, postenja in strahu božjega!«

Brankin oče se ni dolgo mučil na tem svetu. Tedaj je besnela državljanska vojna med severom in jugom ameriške Unije. Propali trgovci so v obupu prebrskali ocean, se vpisali v

polk newyorských dobrovoljcev ter krenil na bojišče. Vendar je poprej pisal tačči v Zagreb, kje je, kaj da je, kam da pojde, in da naj v njegovem imenu poljubi Branko. Nu, že po treh mesecih za tem je dobila Brankina babica omot iz Amerike in to od generalnega konzulata avstrijskega v New-Yorku. V zavikutu je bil zamotan potni list Brankinega očeta, potrdilo newyorskega polka, da je v bitki poginil in da je zakopan po krščanskem obredu na bojišču. Priložena je bila tudi svota 200 dolarjev, zapuščina poginulega vojaka. Starki so prišle solze na oči, ko so ji na magistratu raztolmačili smisel došlih ji pisem, pospravila denar, ga ponesla v hranilnico, osti ostane tam medotaknjen, dolder Branka ne porase. Branki ni nič rekla o denarjih, marveč samoj



se na vzpostavitev direktnih brzojavnih in telefonskih zvez med Trstom in Beogradom.

**Skrčenje uradnih ur** v mestni zastavljalnici. Ravnateljstvo tukajšnje mestne zastavljalnice nam je poslalo sledeči oglas: Vpoštevaloj skrčenje dela v raznih oddelkih mestne zastavljalnice, kar se je pojavilo tudi v vseh zastavljalnicah v kraljevstvu, je sklenil mestni svet v svrhu varčevanja z upravnimi stroški, da se skrči tudi število dnevov, določenih za sprejemanje, izročevanje in podaljševanje zalogo, in sicer bodo določeni trije dnevi v tednu dragocenim, a drugi trije nedragocenim zalogo. Počeni 21. junija t. l. se bodo sprejemali, izročevali ali podaljševali dragoceni zalogi samo ob ponedelkih, sredo in petkih, a nedragoceni zalogi samo ob torkih, četrtkih in sobotah ob navadnih uradnih urah. Vsi drugi posli se bodo opravljali kakor po navadi.

**Mestna zastavljalnica.** Jutri v petek 18. t. m. predpoludne se bodo prodajali razni dragoceni predmeti, raz. 145 od št. 8001 do 9300, ki so bili sprejeti v avgustu 1919; popoldne prostovoljno dražbe.

**Vzpostavitev brzojavne službe** v Podbrdu. Pošto ravnateljstvo javlja, da se je počeni s 16. t. m. zopet vzpostavilo sprejemanje zasebnih brzojav pri poštnem uradu v Podbrdu.

### Iz tržaškega življenja.

**Velika tatvina tkanin.** Predenjočim so vdrla v trgovino Weiss na Korzu Vittorio Emanuele III. Tatje so se spravili najprej v vežo sosedne hiše in tu so — kot po navadi — prevrtili zid. Varnostne oblasti, ki so bile poučene o dogodku, so takoj poslale potrebne agente na lice mesta, toda tatovom se je vendar posrečilo ulti. V veži so morali pustiti dve peci ukradene tkanine. Policija je dala na to preiskavi vse veče v starem mestu ter je našla v ruči hiše št. 3 v ulici Mude večja 20 tucatov ruč in še eno pečo tkanine. Aretiranih je bilo sedem oseb.

**Štiri stolice** so ukradli neznani lopovi večeraj iz kavarne »Flora« in napravili škodo 120 lir gospodaru, ki je Marij De Gatti, ul. Ugo Foscolo 6.

**V prosti luk,** in sicer v hangarju št. 7, so se bili skrili snoci tatje z namenom, da se preskrbijo z razno robo. Prebili so sedmero vrat, a navsezadnje je bilo vse zastoj, ker so bili močni in so morali zbežati.

**Predzren napad.** Snoci sta napadla dva vojaka nekoga Ivana Spellarja, mehanika, stanujočega v ul. Navali 39, in ga ranila z bodalom med rebra. Ranjenec je imel bilcu ladjedelnice pri Sv. Marku barko. Vsak večer, preden je šel spat, je bil gledati, ali je vse v redu. Tako tudi snoci, ko je bil napaden in ranjen, kot je bilo gori povedano. Pri tem je prišel ob kloboč in lopova sta mu ukradla tudi torbo, ki jo je imel na sebi. Spellarja so prinesli delavci v ambulanco pri ladjedelnici, kjer je dobil potrebno pomoč, nakar so ga prenesli v tukajšnje bolnišnico.

**V starem mestu** je bil napaden in ranjen predsončajni na slični tajnstven način mornar Joahim Cutigliano. Neki postopaci so ga obkolili na ulici in ga pretepali, medtem ko ga je eden med njimi ustrelil v desno ramo. Mornarja so sprejeli v bolnišnico.

**Nesreča s floberom.** Trinajstletni Bruno Rosenkranz se je igral večeraj s floberom in se pri tem obstrl na desni roki.

**»Roko za prepovedat.«** Na parniku »Amerika« je nastal pretep med moštvom. Pri tej priitki je dobil mornar William Scott takšno krusko s pestjo po obrazu, da je moral iskati pomoč na rešilni postaji.

### Društvene vesti.

**Odborova seja Tržaške knetijske družbe** bo to soboto 19. t. m. ob 16. Vabijo se vsi gg. odborniki, da se gotovo udeležijo.

**Društvo državnih vpokojencev** in Trstu se je sestalo prošlo nedeljo, da razpravlja o korakih, ki se imajo narediti za doseganje popoljškov in draginskih doklade. Sestanek se je prelozil na prihodnjo nedeljo, ter je nujno potrebno, da se ga udeležijo vsi državni upokojenci, njihove vdove in sirote, kakor vsi vojaški vpokojenci, ker se bodo morale vse zahteve in natančen seznam vseh vpokojencev predložiti na posebnih tiskovinah potom tega društva Osrednjemu uradu za nove dežele v Rimu. Pri sestanku v nedeljo, ki bo nadaljevanje prvega, se bodo sprejemali tudi novi člani.

**Sv. Jakob.** Kakor je bilo že javljeno v listu, priredi CM podružnica pri Sv. Jakobu v nedeljo 20. t. m. v dvorani »Konsumnega društva« narodno veselico. Sodeloval bo Sentjakovski pevski zbor, mandolistična skupina »Parma« in dramatični odsek »Citallnice«. Program bo torej zelo obširen in smogovrsten. Ta prireditelj naj bi bila začetek novega, živahnega narodnega delovanja pri Sv. Jakobu, kar je zlasti v sedanjih razmerah za razvoj tržaškega slovenstva silno potrebno. Zato je pa dolžnost narodnega občinstva, da v obilnem številu poihiti na prireditelj ter s tem tudi pripomore k vzdrževanju otroškega vrta, ki se je ravnokar otvoril. Sentjakovski Slovenci so ob takih prilikah vedno pokazali veliko požrvalnost — saj so se vsem v spominu velike narodne veselice iz predvojnega doba — toliko bolj pa je to potrebno v sedanjih težkih razmerah. Razven tega si v teh časih vsak želi vsaj za nekaj ur pozabiti duhomorne skrbi in tužne misli in na nedeljski veselici bo sleherni imel dovolj zabave in razvedrila.

**Telovadno društvo »Sokol«** na Vrldi sporoča, da se vrši telovadba članic vsak petek od 20% do 21% (8%—9%). Dne 4. julija priredi vrtno veselico v krajini revnih svetlovalnim otrokom. Tržaška in okoljska narodna društva so naprosena, da ne prireajo tega dne veselice, izletov in predstav, ker bi s tem škodovali eden drugemu in predvsem sami sebi. Vabljeni so posebno vsa pevka društva, da se udeležijo te predstave. — Odbor.

**Tržaško podporno in bralno društvo** ima svoj letni redni občni zbor prihodnjo nedeljo, 20. t. m. ob 10. predpoludne v društvinih prostorih (ulica Torre bianca šte. 39). Dolžnost članov je, da z množestvino udeležbo dokazujejo, da jim je na srcu napogostevno udeležbo dokazujejo, da jim je na srcu napogostevno in procvit te važne naše kulturne in socialne ustanove. — Odbor.

**Slov. akad. ter. društvo »Balkan«** ima jutri ob 21 svoj sestanek v prostorih Slov. Citallnice.

### Dopisi.

**Škod v Kanalu.** Složno in pridno je par compagnov in sodrugov vabilo naše ljudstvo na šhod, minole nedelje, v Kanal; sam general dr. Tuma je imel razložiti nam malovernežem svoje evangelije. Ali čakali smo ga zaman; poslal je le svojega pomočnika Koršiča, ki sicer nadzoruje bolnišnice goriske okrajne blažene. Ker ob napovedani uri ni hotelo biti poslušalcev, poslali so jih škat. In res se nas je uro kasneje nabralo kakih 40, da je zamogel neki privrancen otvoriti šhod kot predsednik in »ga dal bešečo gospodu in Gorici«. Ta je pa začel v pokvarjenem Dantijevem jeziku, prosi se prisloje privrancen, naj mu »služajo«, če bo govoril »in lingua slovena, parké vajaltri za ševé kvečte robe«. In ko je dospel, da

so mu compagnoi res milostno dovolili toliko (živela ravnopravnost povsod, kjer namreč ni domačih Lahov!), je udaril Koršič ko prepričevalno po slovenskih izdajalcih v pokojnem dunajskem parlamentu, ker so glasovali za — vojno! Razumeli smo kmalu, da je gospod govornik najbrže došel veliko časa prespal, in da je pa gospod dr. Tuma pozablil povedati svojemu pomočniku, kaj in koliko so znali vse storiti in doseči socialisti, da preprečijo vojno.

Dalje nam je razlagal gospodič iz Gorice, kako so se pri nas vršile volitve v državni in dežne zbornice, ko so buržuaziji kupovali protelarske glasove za en golaš, paprikaš, ali za »kvart« vina. Tu se je zazdelo prisotnim, da se govornik že nekaj bolj spozna v tej stroki; morda je bil kje v — magistratni službi; ali pa na Madžarskem celo, da pripisuje posebnega kupovalno vrednost — »paprikašu«. Zatem je prišla na vrsto naša duhovščina, ki zna skrbeti le za sebe, itd.; a na to, pa prav temeljito, reakcionarna Jugoslavija, odkoder je moral reče ravno pred devetimi dnevi popihati kar čez noč, da se obvaruje hujšega; našteval je prav veče vse grehe birokratizma in militarizma in sličnih gori, ki jih goji naša država! Ali pomislite: celo proti ogrski komunistični vladi je pomagal — Jugoslavija, da ni slavni Bela Kuhn mogel nadaljevati in dovršiti svojega čednega posla. In še posebej je odobraval ta gospodič, da je Italija zasedla gorisko deželo, ker sicer bi jo morala zasedati Jugoslavija in nastal da bi le velik »mišket« — ker bilo bi pač nekaj protinaravnega, če bi naše ljudstvo slednjič doseglo to, kar želi, po čemer hrepeni in kamor spada. Ta gospodič, dr. Tuma in njegovi pristasi, smatrajo naše slovensko ljudstvo za nekaj manj vrednega, nekak inferiornega od kakih privrancen, da mu tako govorijo, in celo priporočajo solidarnost in prijateljstvo s tistimi, ki prihajajo med nas odjedat še oni mali košček kruha, ki bi ga mogli mi tu dobivati. Po njih mnenju bi morali biti naš domačini delavci menda še hvaležni, če sme biti lačen, a tuješ si!

Da se je ono »komunistično« trobentanje zaključilo z živio — vsikiki in ploskanjem pešice — privrancen, tega ne bi trebalo niti cmenjati. Predsedujoči je še naznanil, da »tista, ki ga ima numero 8, ga špeta v Gorici 400 lira, e tista, ki ga mima 8, ga špeta nocoj«. Ker je bil s tem shod zaključen, ni prišel noben drugi do besede in smo se razšli z gotovim upanjem, da kmalu porazdelimo vsa grofovskale veleposresta bratski mej domače in tuje, a naši grofi, da pojdejo kopat zemljo in zidati naše podre hiše, ki skoraj zrastejo kakor gobe po dežju.

**Iz Vipave.** Vipavsko gasilno društvo je bilo ustanovljeno 10. maja leta 1881 po pok. gg. gošču Lanthieriju in Ivanu Možetu, trgovcu in posestniku v Vipavi; isti čas si je društvo »pomočje občanov in prispevki dobrih ljudi« nabavilo vse orodje in novo brigolno-sesalno trdnice Samasa v Ljubljani. Od tedaj je imelo društvo svoje gasilno orodje v redu; malo pred vojno si je sezidalo nov gasilni dom. Ko pa je izbruhnila ta nesrečna vojna, smo morali takoj odstopiti gasilni dom za vojaštvo, nakar so nam vojaški vse pokvarili. Sedaj pa, po zasledbi, so nam vojaški uničili prav vse, kar je še ostalo in trebalo bo veliko denarja, če bomo hoteli zopet urediti svoj gasilni dom.

Dobra misel našega župana Josipa Petrovičja je bila, da je sklical občni zbor gasilnega društva dne 4. maja, na dan sv. Florijana. Vpisalo se je takoj isti dan nad 40 novih udov, tako, da šteje danes društvo s stariimi udji 75 mož. Kot načelnika si je izbralo društvo mladega čvrstega moža Rajketa Vidriha, posestnika in gostilničarja v Vipavi. Že pri prvih vajah je dokazal, da smo dobili uzmernega vojško. Župan Petrovič pa je obljubil društvu vsi pomoči in da mu pojde na roko v vsaki stvari. Tudi sta župan in načelnik predlagala, naj se nabirajo dobrovoljni prispevki. Načelnik plezalec Gregor Nadlišek in Josip Vodopivec sta nabrala po vipavskem trgu 1300 lir. Ni bilo hiše, ki ne bi bila kaj prispevala. Hvala prisrčna vsem darovalcem! V isti namen namenjuje društvo prirediti dne 29. junija, na dan sv. Petra in Pavla, cvetlični dan in plesno veselico. Naj pridejo vsi, ki razumejo pomembnost društva z nalogo: Bliznjema na pomoč!

**Iz Zemoni pri Ilirski Bistrici.** Ilirska Bistrica je bila v nedeljo, 13. t. m., ovita v žalost: izgubila je na žalosten način vzor mladencu, ki smo ga vsi spoštovali, Josipa Bizjakja. Josip, komaj 25 let star, se je komaj povrnil iz Italije, kjer je bil ujet 16 mesecev, ko so ga tukajšnje oblasti brez kakakega poudara zopet aretirale. Bil je že nekoliko časa zopet izpuščen iz zapora, in je ravno nekoliko okrevljal v domači hiši — v vojni je bil 4krat ranjen — ko je moral na tragičen način zapustiti svojo družino. Njegov prijatelj ga je povabil na svatbo, ki se je praznovala v Zemonu, kamor so prišli, kakor po navadi ob nedeljah, tudi fantje iz Bukovice. Vse je šlo lepo in veselo: fantje so pili v gostlini, svatje so se veselili doma, dokler ni nastal med fanti prepri, tista nesreča, ki tare nas Slovence že od nekdaj! Ko je Josip slišal, da je nastal v gostlini prepri, je šel po prijatelja, ki je bil ravnokar odšel tudi v gostlino, da bi se mu ne zgodilo kaj. Reče ni vedel, da gre v svojo smrt! Komaj se je obrnil s svojim prijateljem proti vratom gostilne na poti domov, ga je neki mladenič udaril s tako silo s kolom po glavi — pravijo, da po pomoti — da se je ubogi Josip zgrudil mrtev na tla. Fantje in tudi sam napadalec so bili vsi izven sebe zaradi te nesreče, ki jo je zakrivilo vino, toda zastoj: bilo je prepozno...

Tuplo nesrečnega mladencu, edinega sina obupane družine, so prenesli v Bistrico. Bistriški fantje in dekleta so naredili vse mogoče, da bi potlačili nesrečno mater in so priredili pokojnemu tovarišu pogreb, kakor jih je še malo videla Bistrica. Vsa Bistrica sočustvuje z nesrečno družino.

Tako se maščuje na našem narodu sovraštvo med posameznimi vami, ki je bilo med vojno nekoliko ponehalo, a je sedaj, žal, zopet izbruhnilo, vključ temu, da bi nam bila sedaj slova bolj potrebna nego kdaj!

**Kako došlo, tako pošlo!** (Iz srednje Istre — bužetski in motovunski kotar.) Bilo je jednog najlepšega dana prošlog meseca travnja. Saistoka dizalo se sunce v obliku velike žarulje te tako razsvetljujuć

doline i uvale rijeke Mirne saasvin rasplaulo maglicu te odkrio brijeg »Pietra Pelosa«, negda svojino gordih metalačkih markiza Graviša sa još dosta dobro sačuvanom ruševinom starog grada sa tvrđavama, koje iz daleka nalice rubovima ogromnih tipaka (mreža). Gorski potok, koji teče s gornje strane tvoreći ispod brijega ogroman slap, podvostručuje sa svojim šumom ovaj tajnstveni kraj. Jasrebr kruži zrakom sad plovec, sad strjeljinice leteć, dok se konačno ne zaustavi na okancu ove zapuštene zgrade, otkud je nekad višeputa dopiralo patnika — jer nijesu unapred donijeli gazdi desetinu plodina — škrgut zubi, plač, zveketanje lanaca, krič po markizima oskrnutih djevoja i sličnih patnja, kojima je bila naša besnuta — ali — kako došlo, tako pošlo!

Zdrav i osviješten narod služiti će na čast pred obrazovanim svijetom, dok ostanci zidina sredovječnih slika (tirana), koje su najvećim dijelom na nepošteni način došle pod njihovu vlast, služiti će na sramotu onom narodu, kome su oni po narodnosti pripadali.

U dolini ispod samog grada još se i sada opazuju ostanci zidova druge jedne palače u kojoj su markizi (pošto je grad na brežuljku bio od neprijateljske in vojske porušen) stanovali do pred ne baš mnogo godina, tako da imademo osamdesetogodišnjih staraca u životu, koji još to pamte. Zidovi su to palače Butoraj. Okolo tih zidova vide se nad pluć prignuti seljaci, koji sa četvero za plug upregnutih volova oru zarezjuć duboke brazde u zemlju crvenicu, koja tako preokrenuta mijenja boju i od crvene postaje tamno crvena, slična krvi.

Lica su orača navorana, zamišljena i tužna... Istina ta je zemlja njihova svojina, otkupili su ju od markiza, ali to zna da li će i nadalje ostati njihova... Takove i slične misli zaokupljaju naše patnike.

Malo podalje uz brijeluljke na protivnoj strani nalaze se u stanovitim razmacima skupine kuća po tri, po četiri i više, a to su seoca Badine, Salež, Hrib i druge omanje skupine sa raznim imenima. I gle iz prvih kuća izlazi troje dječaka u blagdansko ruho odjevena, pa kad se približe drugoj skupini kuća, pridružuju im se još nekoliko dječaka i djevojčica te tvore tako društvo od osmero do devetero njih. Stupanje njihovo oživljava žuborenje potocića, cvrkut ptica po obilježnim hrastovima te živo pjevanje kosa u obilježnoj šumici. Tu se hrpu djece čuje sasvim dobro gdje usput zajednički i istim glasom nešto izgovara, pa se tu i tamo razabire ispretrgane riječi jedne molitve... Isuse Bože moj... onda opet »smiluj nam se!«, iza česa nastaje malastanka. Na pitanje kam idu odvrcaju da idu na vjeronauk u mjestance Zrenji i da po putu opetuju molitve što ih je vjeroučitelj naučio. Dali idu u školu, odvrcaju da ne, jer da je njihova škola zatvorena (bila je družbina i tako da od njih svih ne zna niko čitati. Da bi mogli ako hoće i u talijansku školu, ali oni da ne znaju talijanski, premda bi rado znali čitati i pisati, ali hrvatski. Tako odvrcaju malisti u dvadesetom vijeku, a šta da kažemo mi na to? Zar će se još dogu puštati ovako našu djecu? Nije li to u nebo vapjući grjeh! Nije li to sramotno! Valjda bi trebalo popraviti i pokriti onaj stari kaštel-grad pa u njem nastaniti kakvog savremenog viteza u obliku negdašnjih markiza, pa da vladajuć nad potomcima negdašnjih tlačnika stvori možda kakav »savez« potlačenih naroda po primjeru i mišljenju riječkog pustolova. Osim djece u ovim krajevima, koliko je bez škola diljem naših po talijanskoj vojsci osvojenih krajeva? Imade je na stotine i na stotine, pa i na hiljade i hiljade! Pri takvoj nas pomisli i nehotice groza strese, jer smo narod dostojan slobode, a ne možda kakvo ljudozdersko afričko pleme, moramo opetovati sa onom bezpovratnom djecom: »Isuse Bože, smiluj nam se! a k tome o bistiini nam, da možemo u najkraće vrijeme uskliknuti: kako došlo, tako pošlo!«

**Gospodu civilnomu komisarju u Sežani.** — Iz Lokve: Kedor bi hotel dobiti potni list v Jugoslavijo, se mora obrniti na komisarjatu, ki se zopet, s svoje strani, informira pri orožnikih. To je vse prav, dokler so informatorji nepristranski, resnicoljubni in razumni možje. Kar se pa dogaja pri nas v Lokvi, to presega že vse meje. Vemo za slučaje, ko je družina v nekaterih mesecih prešla ne par, ampak številne potne liste, dočim drugi ne morejo absolutno do njega. Zgled: družinska mati, ki ima sina-visokosolca v Ljubljani, ki leži bolan in je pisal po mater, ne more dobiti potnega lista; vrhuteja je mati upraviteljica bratovega posestva in torej odgovorna za upravo. »Ne dobiš potnega lista«, tako je rekel gospod brigadir in basta. Druge oseba, ki ima šolodolžne otroke v Jugoslaviji, celo posestvo in nujna, neodoljiva opravila v Ljubljani, tudi ni mogla dobiti potnega lista. In nota bene: obema proslcem se ne da ničesar oporekati. Prosimo Vas, gospod komisar, pojasnila, po čem se meri upravičenost potovanja v Jugoslavijo? Morda po lihah, ali po pravičnosti? Po slednjem gotovo ne. Ako v tem oziru ne nastane v Lokvi v najkrajšem času korenita izprememba, vsa opozarjamo, gospod komisar, da pride do neljubega ogorčenja med ljudstvom, ki vendar plačuje davke za vzdrževanje pravičnih uradnikov, ne pa orožnikov, ki ljudstvo le šikanirajo. — Eden za mnoge.

**Iz Dol. Logatca.** V 118 številki »Edinosti« se ugotavlja, da bi bil civilni komisarjatu v Logatcu dovolil prodaja vina 6 stopinj po 6 lir liter. — To ne odgovarja resnici, ker cenik o prodaji vina na drobno, ki je bil objavljen po civilnem komisarjatu v Logatcu dne 7. tek. meseca, je sledeči: Za vino iz Vipave ne nižje od 6 stop. lir 4; za vino istrsko ne nižje od 7 stop. lir 440; za vino dalmatinsko ne nižje od 9 stop. lir 5; za vino italijansko (navadno) nad 10 stop. lir 5; za vino italijansko (frascati) nad 10 stop. lir 6.

Cenik mesa je nasprotno sledeči: Goveje meso, zadnji deli, lir 680; goveje meso srednji deli, lir 650; goveje meso brez kosti, lir 750; telečje meso, lir 650; zmazano meso lir 650.

Če prodajajo mesarji meso po višjih cenah, naj občinstvo poda ovadbo na županstva, ali pri karabinerjih in krivič budo brez drugega kaznovani od civilnega komisarjatu v Logatcu, ki je dal že več zgledov strogoosti proti onim, ki v svrhu pretrganega dobička in v škodo prebivalstva višajo cene in ne spoštujejo cenikov. — Županstvo Dol. Logatca, dne 28. majnika 1920. Izredni komisar: Luttman. Pripomba uredništva. V stvarne navedbe v tem dopisu se ne moremo spuščati, ker ne poznamo dejstev. Pribijamo pa, da je pod tem dopisom pritenen pečat občine, na katerem je utisnjeno na prvem mestu in debelimi črkami: »Municipio di Longatico Infer.«, a na drugem mestu in s čisto drobnimi črkami: Občina Dol. Logatec! In ta občina leži na demarkacijski črti, globoko notri v slovenski zemlji! In vendar pečat občine, ki zapostavlja in žali jezik, ki je izključni pečat prebivalstva vse občine. Ali ne ovaža ta pečat duha, ki vlada tudi na tem civilnem komisarjatu?

Ivan Baloh:

### Moje večerne misli.

Srce človeško je majhna stvar. Čudno je, da zamore prenesti največjo radost in največje gorje.

Ko sem bil otrok, sem sedel ob velikem mravljšču. Vse je bilo v redu in mirno. Sijalo je solnce. Teda je pa potegnil veter in z drevesa doli je padel velik hrošč naravnost v sredino mravljšča. Nastala je strašna zmešnjava sredi velike države — zaradi enega bitja. Takrat sem se tistemu vrvenju smejal, ker sem bil otrok, danes bi se ne.

Spomladi ima marsikatero drevo obilo cvetja, jeseni pa malo sadu. Resnica je: čim več cvetja, tem manj sadu.

V vsaki hiši je miza: potrebna je: še veliko bolj je potrebno tisto, kar je na njej.

Pravimo, da je žival zvesta. Žalibog, da velikokrat človek ni zvest živali.

Po moji sebi plava na milijone prahu. Ko ga gledam, se spomnim, da sem jaz samo atom njegov.

Na moji steni gre in bije ura in mi pravi: Glej, jaz še grem, ker mi je ukazana moja pot, a ti? Tvoja pot bo ustavljena, kekar bo Nekdo hotel.

Cvetice ljubimo, dokler dišijo; ko ovenejo, jih vržemo proč. Čudno, da za njimi nihče ne joka.

Najlepše in najbolj odkrite so solze, ki jih nihče ne vidi.

Nešteto krat sem pisal s črnim črnilom, ko bi rajši videl, da bi pomakal v svojo rudečo kri.

Pred menoj stoji prazna čaša. Ne vem, ali bi vanjo nalil vode, ali vina, ali strupa. Najboljše je, če ostane čaša prazna — in sem jaz rešen trpljenja.

Videl sem damo, ki je imela zlato na sebi. Vse se je na njej lesketalo: ušesa, prsa, roke in usta. Prišel je mimo berač in jo prosil vbočajme. Ona je šla mimo njega molče in ž njim — zlato.

V miru počivaj! — bral sem že nešteto krat na kamenitih spomenikih. Teda sem se spomnil sina, ki je rekel svojem očetu: Naj v miru počiva, samo da ga nazaj več ne bo.

Kamen je trd, a se da izklesati. So pa človeška srca, ki jih ne izklesje nobeno dleto.

Ko bi ptica pevka vedela, da se svojim nebesko-lepim petjem rani mojo dušo, bi gotovo umolknila.

Vsak človek ljubi mehko posteljo. Blagor tistemu, ki na mehki postelji tudi sladko spi.

Fotografije ljubljenih oseb više še dolgo na stenah, ko so že davno njihova imena v srcih izbrisana.

Ko pogledam skozi okno, se mi zdi, da je svet silno velik, a vendar vidim le do sosednje kočice.

Nad mojo vasjo kraljuje železen križ. Ljudje pravijo: V tem znamenju trpljenja smo si že stoletja vsi edini.

Zaslужnim možem pišejo dolge nekrologe. Ko bi bilo mogoče, kateremu zaslužnjem mož vstati iz groba, bi si marsikdo zakril svoj obraz, če bi čital nekrolog. Pozabiti ne smemo, da so na svetu še vedno plačani ljudje.

Po široki cesti hodi lahko vstrec še vedno veliko pametnih ljudi. Če pa človek-pamet izgubi, mu je še tako široka cesta preozka.

O domovina moja! Ti si neizmerno morje — a še manka v tebi prostora, da bi se izlile va-te vse naše solze.

Ko sem v svojih mladih letih klical domovini najbolj: Živio, takrat sem najmanj storil za njo.

Pero, s katerim pišem, je mrtva stvar. A kolikokrat je že prineslo človeškemu srcu neskončno bolest.

Pomlad je samo ena v letu. Ko bi trajala vse leto, bi se je naveličali.

Eno bitje vse življenje ljubiti, je nebesko.

Amem. To je končna beseda vseh cerkvenih molitev. Prava ljubezen pa te besede ne pozna.

### Razno.

**Novo Dvoračkovo skladišče.** V arhivu praškega konservatorija so našli rokopise petih došlejših še neznanih skladb Dvoračkovih.

**Kongres svobododomolcev v Pragi.** Od 5. do 9. septembra se bo vršil v Pragi kongres svobododomolcev. Doslej so se prijavili zastopniki Francije, Anglije, Amerike, Jugoslavije in Rumunije.

**Podganja koža.** Nekateri francoski rokavičarji so začeli proizvajati fine ženske rokavice iz kož navadnih podgan. Na to idejo pa rokavičarji niso prišli radi tega, ker je podganja koža cenejša od antilopie ali jelenje kože, temveč, ker se da podganja koža zelo fino pripraviti za rokavice. Sicer pa ideja ni popolnoma nova. Že v 18. stoletju je delal neki čevljar ženske čevlje iz podganje kože in je potreboval za en čevlji šest podganjih kožic, ker je samo del kože na hrbtu dovolj močan za takšno uporabo. Poprej so krasile podganje kože žensko nogo, sedaj pa bodo žensko roko.

**Vlom v Bismarkovo grobnico.** Nedavno sta v lomila dva tala v Bismarkovo grobnico in odnesla vse srebrne vence in druge dragocenosti. Vlomilca so pravočasno izsledili in dali pod ključ.

**Mnogogovornost v Perziji polje.** V višjih krogih ga skoraj ni več. Tudi za kmete nima več nekdajne privlačne sile. Odlični Perzijanci je pravil, da so velikanski stroški, ki jih povzroča mnogogovornost, vzrok tega socialnega pojava. Poleg tega — kar je neki najhujše — so zapadni nazori nabrali največ iz romanov, zbudili v perzijskih ženah ljubosumnost in mnogogovornost je postala s tem mučno za moze.

**24 milijonov kros za roman.** Po poročilu »New-York Tribune« je bilo nedavno izplačano za dovoljenje naprave filma po romanu »Way down East« ameriškemu pisatelju Williamu Bradyju 175.000 dolarjev. Filmski režiser D. W. Griffith, ki je za to velikansko svoto dobil pravico napraviti film po omenjenem romanu, je plačal nekaj pri 150.000 dolarjev za drugi ameriški roman pod naslovom »Romance«. Ameriškani pisatelji so pač srečni in zavidevanja vredni!

**V Rusiji brijajo zastoji.** Moskovska sovjetska vlada je izdala naredbo, po kateri dobi vsak državljani sovjetske Rusije legitimacijo za brezplačno britje brade in striženja las.

**Metuzalemi novejšega časa.** Sveto pismo govori o velikanski starosti, katero so dosegle nekatere svetopisemske osebe. Pa tudi v novejši dobi so doživeli nekateri ljudje velike starosti. V cerkvenih matrikalah v Londonu najdemo, da je neki Thomas Carn bil rojen 1588 in umrl še-le 1795. Živel je torej 207 let. Zlasti v škotski je dosti zelo starih ljudi. Neki angleški list prinša več slučajev, od katerih hočemo navesti sledeče: Sv. Mungo, ki je osnoval glasgowsko škofijo, je doživel 185 let. Isto starost je dosegel neki Peter Zorsay. Angleški kmet Toma Paris je umrl v 152. letu svoje starosti, zapustivši sina starega 127 let. Paris se je v 120. letu starosti oženil z neko vdovo, ki je dejala, da se mu sploh ni videlo, da je toliko star. H. Jenkins, ki je umrl 1. 1670, je bil 167 let star. Pred kratkim je umrl neki kmet v 160. letu, zapustivši vdovo z mnogimi otroki, od katerih je najstarejši 103 leta, a najmlajši 9 let star.

**Kdo imajo ženske najlepše roke.** Neka ruska narodoslavka je pisala razpravo o lepoti rok nekega spola pri raznih narodih. Prihaja do zaključka, da imajo Kitajci najlepše roke. Za njimi pa poljske židinke. Prsti so ozki, mekha je roka kakor baršun, oblika ravn. Grde roke imajo Angležinje in Nemke. Prav lepe roke imajo Španjolke in s svojimi kretnjami jim umejo dati nepopisno dražest.

**Prebivalstvo Carigrada.** Carigrad ima sedaj milijon in 17 tisoč prebivalcev. Od teh je Turkov 450 tisoč, med njimi uradnikov in vojakov z družinami 150.000, Grkov je 440.000, Armencev 150 tisoč, ostali pripadajo drugim narodnostim.

**Španska bolezen v Ameriki.** Iz ameriških uradnih statističnih podatkov je razvidno, da je umrlo v Zedinjenih državah leta 1918. več oseb, kakor kdaj prej v zgodovini republike. Umrlo je 1.471.26



## Borzna poročila.

Tečaj:

V Trstu, dne 16. junija 1920.

|                      |            |
|----------------------|------------|
| Jadranska banka      | 595— 615   |
| Cosulich             | 535— 545   |
| Dalmatija            | 410— 415   |
| Gerolamich           | 2350— 2370 |
| Ghera Triestina      | 1040— 1060 |
| Lloyd                | 2150— 2250 |
| Lussino              | 2700— 2750 |
| Martinoli            | 430— 440   |
| Oceania              | 500— 515   |
| Premuda              | 625— 650   |
| Trieste              | 600— nom.  |
| Ampela               | 700— 710   |
| Cement Dalmatia      | 390— 400   |
| Cement Spalato       | 445— 455   |
| Krka                 | 650— 655   |
| Čistilnica riža      | 250— 260   |
| Čistilnica petroleja | 3900— 4000 |

Tuja valuta na tržaškem trgu:

V Trstu, dne 16. junija 1920.

|                           |             |
|---------------------------|-------------|
| Neprepelane krone         | 7.20— 8.—   |
| avstrijsko-nemške krone   | 11.50— 12.— |
| čehoslovaške krone        | 39.— 40.—   |
| dinarji                   | 80.— 85.—   |
| levi                      | 38.— 39.—   |
| marke                     | 45.— 47.—   |
| dolarji                   | 17.— 17.20  |
| francoski franki          | 133.— 134.— |
| švicarski franki          | 310.— 315.— |
| angleški funti, papirnati | 68.— 69.—   |
| rubi                      | 27.— 28.50  |
| napoleoni                 | 64.50— 65.— |
| angleški funti, zlati     | 85.— 86.—   |

## DAROV.

— Gdč. Marica Petrič je nabrala na svatbi Te-reze in Jožefa Maglice iz Golca, za CMD 15 L 40 stot.

— Na svatbi zadnje hčerke pri Klunovih iz Po-dojne, gospe Marice Bezeljak z gosp. Rado Der-novikom, nabral Vekoslav Volčič iz Trsta za moško družino CMD L 140.— Bog daj mnogo takih očet! V isti nadi Lina L. 3.— N. N. iz Trbiča L 18.— — Denar hrani uprava.

— Za CMD daruje Neimenovani »pro obisk Pepčke na gradu« 3; stara tržaška sila 2; ker me je kuharica in natakarica zapustila 4; mali Marjček 1; za pravljico po N. D. O. 1; 1; Sv. Ivan, prijatelj Sila in Česko na šiviljo 2. Skupaj 13. Denar hrani uprava.

## Pipčarstvo in pipčarji.

— Baša, Hodnik in Fran Grom po 5 lir. Denar hrani uprava.

— Proti zabavljanju Hruščanov v »Edinosti«, da Podgorci ne prispevajo Pipčarjem, darujejo mesto njih Podgorčani: Josip Volk na prihranku strice-va sinovih L. 5.— »Neograjski frajli« za »za-nimiva« tisk v »Edinosti« vsaka po L. 3.— Skupaj L. 11.—

## Zadnje vesti.

Krasin o pogojih priznanja ruskega dolga v inozemstvu.

PARIZ, 15. »Matina« pravi, da so odposlanci na konferenci za zaščito tujih koristi v Rusiji pre-vezeli nalogo, da bodo podpisali pri svojih vladah načelo, da morajo Rusija in države, nastale na njenem ozemlju izpolniti obveze carjeve vlade. To načelo bo moralo biti podlaga vsake vzpostavljene gospodarskih stikov z Rusijo. Konferenca predla-ga, naj bi se ustanovil mednarodni organ, ki bo udeležil njene predloge.

Tudi »Times« so javili, da se je tekoma razgovora med Lloydom Georgeom in Krasinom razpravljalo o vračanju ruskega dolga v inozemstvu do no-vembra 1917. Krasin je baje v imenu sovjetske vlade odklonil vsako odgovornost za te dolge, toda namignil je tudi na slučaj, da bi razmere na-režile to priznanje zaželjivo; v tem slučaju bi mo-skovska vlada zahtevala, da se ji v zameno prizna-jo vse pravice, vsebovane v tajnih pogodbah, večstvi tudi tajne dogovore. Med drugim bi zahteva-lava izvršitev londonske pogodbe, ki prepušča Carigrad Rusiji. Rusija bi razen tega zahtevala zni-žanje dolgov v svrhu pobijanja bele vsjaje, in sicer v meri, kakor so bili uporniki dobivali podporo in pomoč od tujih držav. Končno bi tudi zahtevala plačanje stroškov za odškodnino in obnovo, s katerimi je bila obremenjena ruska vlada vsled vojne L. 1917.

## Odnošaji med Perzijo in Rusijo.

LONDON, 16. Na konferenci najnovejša po-nedeljka je poročal princ Tiras o čepih, iz-menjenih med Perzijo in sovjetsko vlado. Prepisi vseh brzojav so se predložili Zveznemu svetu. Iz teh brzojav je razvidno, da je Perzija energično protestirala proti ukrcanju boljšev-iskih čet in da je Cicerin odgovoril na zelo prijateljski način ter javil, da je bil dan ukaz, naj se čete umaknejo. Toda vsled dogadkov, ki so sledili, je princ Tiras zopet brzojavil mi-nistre sobote Cicerinu ter mu priporočil, da se zadnje vesti o dogodkih ne strinjajo s prejšnji-mi ruskimi izjavami. Razen tega protesta ni-jela Perzija z Rusijo nikakršnih pogovora, in Tiras ni imel drugega opravka s Cicerinom, nego to, da ga je prosil, naj pošlje njegovo br-zojavko v Moskvo.

## NOVA ITALIJANSKA VLADA.

RIM, 16. Ivan Giolitti je predložil kralju seznam članov nove vlade, ki je tako-le sestavljena: Mi-nistrski predsednik in notranje stvari: cav. Ivan Giolitti, poslanec; zunanje stvari: pl. Karel Siorza, senator; kolonije: prof. Alojzij Rossi, poslanec; fi-nance: adv. Franc Tedesco, poslanec; državni za-klad: adv. Filip Meda, poslanec; pravosodje: adv. Alojzij Fera, poslanec; vojni: prof. Ivanoe Bonomi, poslanec; mornarica: Ivan Sechi, senator; ku-pi: prof. Benedikt Croce, senator; javna dela: dr. Ka-mil Peano, poslanec; poljedelstvo: dr. Josip Mi-cheli, poslanec; industrija in trgovina: prof. Julij Alessio, poslanec; pošte in brzojave: adv. Rozarij Parquassino Vassallo, poslanec; delo: adv. Artur Labriola, poslanec; osvobodjeni kraji: prof. Ivan Raineri, poslanec.

Novi ministri so bili zapriženi danes ob 11.

## Giolittijev program.

RIM, 16. Giolitti je poslal prefektom v kralje-stvu to-le okrožnico: »Ker me je zaupanje N. V. kralja poklicalo na to mesto, prevzamam danes ministrsko predsedništvo in vodstvo notranjih stva-ri. Resne težkoče, v katerih živi država, se morajo premagati edino le z iskrenim sodelovanjem vseh narodnih moči. Računam na najtoplejšo sodelova-nje vseh državnih funkcionarjev. Program, ki mu nameravam slediti, se lahko izrazi tako-le: »Soci-jalna pravica, gospodarska in finančna obnova, iz-vrščevanje zakonov.«

## Giolittijeva stališča nasproti Franciji.

PARIZ, 16. Giolitti je imel pogovor z rimskim poročevalcem agencije »Havas«, katerega je za-gotovil, da »kakor je Francija prijateljica Italije, tako je tudi Italija prijateljica Francije.« Giolitti je prepričan, da je v korist obeh držav, če delu-jete popolnoma složno, ne da bi delali ena drugi kakih ovir. »Minulost je zgodovina, a politika je sedanjost in bodočnost, in predvsem moramo mi-sliti na bodočnost toliko v korist Francije, kolikor Italije.« Giolitti je zagotovil, da je bila L. 1913. tro-zveza samo obnovljena brez dodatka kake nove klavzule in je zaključil: »Razumem, da sem pre-vezel na svoja pleča dokaj težko breme. Naredil bom vse, kar bom mogel, za blagor svoje države.«

## Češi v Sibiriji.

MARSILJA, 16. Prispele je general Janin, povelj-nik čeških čet v Sibiriji. General je izjavil, da so češke čete dobile iz Prage ukaz, da naj se ne vti-kajo v sibirskie stvari.

Bolonjski socialisti proti albanski ekspediciji. BOLONJA, 16. Socialistična Zveza je sklenila za nedeljo shod, ki se bo vršil pod geslom: »Zadosti je norih in pustolovskih podjetij; proč od Albanije in spornega ozemlja!«

Italijansko socialistično odposlanstvo v Moskvi. DUNAJ, 16. Iz Moskve prihaja vest o prihodu italijanskega socialističnega odposlanstva pod vod-stvom Serattija, Bombaccija in D'Aragone.

## Nemška vladna kriza.

BEROLIN, 16. Težave pri reševanju nemške kri-ze so vedno večje. Socialisti so odklonili sode-lo-vanje z meščanskimi strankami in je vsled tega Müller odklonil sestavo nove vlade, ki jo je pre-vezel Trimbom. Petersen, voditelj demokratske stranke je izjavil Trimbom, da bo demokratska vlada sodelovala samo z vlado, ki jamči za gospo-darsko obnovo Nemčije, ki prizna weimarsko usta-vo, ki jamči za poltlačanje monarhističnega gibanja. Demokratska stranka zahteva tudi, da se razdele razna mesta v ministrstvu samo sposobnim ljudem brez obzira na stranko, kateri pripadajo.

## Položaj v Albaniji.

RIM, 16. Po italijanskih listih je položaj v Al-baniji neizpremenjen. Pričakujejo se reski protivojci. Albanski odbor za narodno obrambo je poslal italijanskim četam spomenico, v kateri jim očita, da so v svoji imperijalistični politiki morali albanske ženske in otroke.

Jutri o polnoči dočete rok ultimatumu ki ga je baje dalo valonsko poveljstvo Alban-cem glede umika in izročitve vojnih ujetni-kov. Če se zahteva odklone, se v petek zo-pet začnejo sovražnosti. Albanci so pred kratkim javili Italijanskemu poveljstvu, da bodo pomorili vse ujetnike, če se ne umaknejo iz Valone. Iz Italije prihajajo vedno nova ojačenja.

## Italijanska zbornica sklicana za 23.7.

RIM, 17. Danes se sestane ministrski svet, ki bo imenoval državne podtajnike in določil, kdaj se sestane zbornica. Smatra se, da se zbornica skliče za 23. t. m.

## Poljsko poročilo z bojišča.

VARSAVA, 16. Uračno poročilo pravi: Naša akcija med Dvino in Berezino je bila us-pešna. Črta ob Berezini je bila zasedena. Boljševiki so imeli velike izgube. Ujeti smo veliko ujetnikov in zaplenili veliko množino vojnega materiala. Boljševske divizije 56, 53, 12, 4 in 11 so bile razgane. Pri Čarnobitli so boljševiki prekorčili Dnjepr in začeli ofen-zivo. Naši protinapadi se razvijajo uspešno. V Ukrajini smo se začeli umikati iz Kijeva, raz-streljivci mostove na Dnjepru. Umik se vrši v redu. Pri Kocencinu ob Dnjepru je položaj neizpremenjen.

## MALI OGLASI

se računajo po 20 stotnik beseda. — Najmanjša pristojbina L. 2.— Debele črke 40 stotnik beseda Najmanjša pristojbina L. 4.— Kdor išče službo plača polovično ceno.

ZENITBENA PONUDBA. Okrajni sodnik, 35 let star, se želi v svrhu skorajšnjega zakona sezna-niti z gospodinjstvom primerne izobrazbe in starosti, čedne zunanosti, dobrega srca in pridnih rok, predvsem pa neomadeževane preteklosti in zdrave rodovine. Dota postranska. Resne ponudbe s prvim imenom, sliko in opisom življenja tekom 14 dni na ins. odd. »Edinosti« pod »Sodnik«. Tajnost častna zadeva. 778

ISCEM SOBO, svetlo, značno z električno razsvet-ljavo pri boljši družini. Ponudbe na ins. odd. »Edinosti« pod »Praga«. 777

DRVA ZA KURJAVO, kupim takoj vsako mno-zino za takojšnje pošiljave. Ponudbe na trdiko Leone Luin, ul. della Loggia št. 11, tel. 31.—65.

APROVIZACIJSKI URAD v Postojni proda večjo množino dobro ohranjenih praznih vrec od moke, riža, testenin, žita in sladkorja. 4417

KLAVIR, kratek, popolen, krasen glas se proda po ugodni ceni. Rossetti 24/I. desno. 774

TRGOVSKI POMOČNIK se sprejme v trgovino mešanega blaga in železnine. Prednost ima oni, ki je vedel tudi italijanskega jezika. Naslov pove ins. odd. »Edinosti« 4416

LEPEGA LOVSKEGA PSA, plemenite pasme, ru-jave barve imam na prodaj. Jožef Blagonja, Svinjo 42, pošta Šmarje. 773

KUPIM, tudi na deželi, vsako množino steklenic od pol litra, šampanjca, reiška in rizlinga, in 60 stolic za vrt. Josip Ziberna, gostilna ex »Maria Longa«, Rojan, Scala Santa 221. 776

DOBRODOČI BUFET s koncesijo in Upatiji na glavni ulici se proda radi selitve. Pojasnila: Bu-fet »Club Adria« Opatija. 4015

FOTOGRAFSKI UČENEC se sprejme takoj proti plačilu. Fotograf Jerkič, ul. Roma 24. 764

KROJACNICA Avgust Štular ul. S. Francesco d'Asisi št. 34, III. j. edina dobroznana kro-jacnica v Trstu. 3367

MEBLIRANA SOBA se odda za eno ali dve osebi v ulici Antonio Stoppani št. 5. II. nad. 780

HISA z 2 stanovanji, kuhinja in soba, z vrtom, blizu Rojanske cerkve, se proda po ugodni ceni radi selitve. Pojasnila Rojan, Moreri 111. 780

KUPUJEM CUNJE po 45, železo po 33 stot. Skla-dišče Campo Belvedere 3. 709

GOSPODICA praktično vsokovrstnih injekcij, masiranja in zdravljenja las se priporoča. Po-nudbe na ins. odd. »Edinosti« pod »Klinika«. 741

SREBRN DENAR kupujem po najvišjih cenah v vsaki množini. Pridem lahko ponj. Alojz Povh, Garibaldijev trg št. 3 [prej Barriera] Tel. 329. 3341

PIANINO ali glasovir, tudi potreben popravne, kupim v vsakem kraju po najvišji ceni. Mirodinica Zigon, Trst, ulica XXX. oktobra št. 8. 527

KAREL ŠIKOVIC, Černikal, išče neoženjenega kočijaža. Plača po dogovoru in hrano pri družini. 4413b

KNJIGOVODJA z večletno prakso, dalj časa opravljal posle blaginika in saldantista išče primerne službe. Ponudbe z navedbo plače pod »Knjigovodja« na ins. odd. »Edinosti«. 765

KUPIM prazne vrece po najvišjih cenah, ul. Geppa št. 21. 768

NOVO IN RABLJENO pohištvo, šivalni stroj »Singer«, pernice in volna se prodaja. Solitario 1, Cohen. 771

ANTON GUSTIN, KAMNOSEK, Veliki Repen št. 46, odda v najem lastni kamenolom z najlepšim kamenjem za stavbe in obdelovanje. 772

ABSOLVENTINJA dvorazredne slovenske trgovske šole večja slovenskega, nemškega in italijanskega jezika, želi vstopiti v službo v mestu ali na de-želi. Ponudbe na ins. odd. »Edinosti« pod »Ab-solventinja«. 4006

MLADENIC, želi znanja v svrhu žentive z gospo-dično ali vdovo brez otrok od 20 do 25 let. Po-nudbe na ins. odd. »Edinosti« pod »Sreča«. 760

ISCE SE čevljarški pomočnik. Naslov pove ins. odd. »Edinosti«. 762

ISCE SE neoženjen pismonoša, za dnevno odna-sati pošto iz Černikala na Kozino in nazaj. Plača po dogovoru, in hrano pri družini. Pojasnila daje Karel Šikovič, Černikal. 4413a

ISCE SE kovač da razume tudi fužinalno delo za izdelavo poljskega orodja. Jožef Furlan, Svinjo 47, p. Šmarje, Gorislo. 758

S tužnim srcem naznanjamo globoko uža-ščeni, da je danes po dolgi in mučni bolezi, mirno v Gospodu zaspal naš nad vse ljubljeni soprog in oče

## Oskar vitez de Rosizio

višji finančni kr. komisar II. razreda.

Pogreb blagega pokojnika se bo vršil v soboto, 19. t. m. ob 16 iz hiše žalosti ul. Lo-renzo Gilberti št. 6 v cerkev sv. Antona.

TRST, 17. junija 1920.

Antonija roj. Baudas, soproga.

Flora, Avrelja, hčerki; Oskar in Rudi, sinova. Brez posebnega obvestila.

Novo pogrebno podjetje Corso V. E. III. št. 47.

Petrti neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem preža-losno vest, da je naša nepozabna hčerka in sestra

## Slavica Plahuta

v nežni mladosti 20 let, 12. t. m. mirno v Gospodu zaspala.

OPATIJA, 12. junija 1920.

Zalužji oče in sestra.

Podpisana družina se iz dna srca zahvaljuje vsem, ki so se v tako izredno obilnem številu zbrali iz vse okolice, da so spremili k zadnjemu počitku našega nepozabljenega sina, oziroma brata, nečaka i. t. d.

Posebno se zahvaljujemo prečastiti duhovščini, gg. pevcom, bistriskim fantom in dekleom ter Ternovčanom, ker so ga tako častno spremili na njegovo zadnjo poti, in vsem darovalcem krasnih cvetic. Hvala tudi tistim, ki so nam tolažili v teh težkih urah obupano mater.

Ilir. Bistrica, dne 16. junija 1920.

Zalužja družina Bizjakova.

ZAHVALA. Podpisana družina se iz dna srca zahvaljuje vsem, ki so se v tako izredno obilnem številu zbrali iz vse okolice, da so spremili k zadnjemu počitku našega nepozabljenega sina, oziroma brata, nečaka i. t. d.

## Josipa Bizjaka

katerega nam je Vesmogočni vzel tako nepričako-vano k sebi.

Posebno se zahvaljujemo prečastiti duhovščini, gg. pevcom, bistriskim fantom in dekleom ter Ternovčanom, ker so ga tako častno spremili na njegovo zadnjo poti, in vsem darovalcem krasnih cvetic. Hvala tudi tistim, ki so nam tolažili v teh težkih urah obupano mater.

Ilir. Bistrica, dne 16. junija 1920.

Zalužja družina Bizjakova.

Kisova kisolina Paradižnikova konser. Boraks kristaliziran Rižev škrob Kakao v prahu Ličje Citronova kisolina Makova stebila za ščetke Mastiks za steklarje Ritinovo olje Konoplje Pečalni vosk Proso Apnena soda Stearinske sveče Olje Soja Milo »Watson« Ventilirno žveplo Zalena galica Lim za mizarje se dobi pri

COLONIALE OLANDESE družbi za uvoz in izvoz z cm. j. Kemični proizvodi — Sirovine za obrt — Mirodija — Kolonijalno blago Trst, ulica Pier Luigi da Palestrina št. 2 Telefon št. 24-03 21-05

iz sladke vode razpo-šija v vsaki množini — po ugodni ceni — JAKOB FAJDIGA Mali Otok pri Postojni.

28. junija 1920

DRUGILETNI ŽIVINSKI SEMENJ v Podgradu v Istri (Politični okraj Volosko)

28. junija 1920

DRUGILETNI ŽIVINSKI SEMENJ v Podgradu v Istri (Politični okraj Volosko)

28. junija 1920

DRUGILETNI ŽIVINSKI SEMENJ v Podgradu v Istri (Politični okraj Volosko)

28. junija 1920

DRUGILETNI ŽIVINSKI SEMENJ v Podgradu v Istri (Politični okraj Volosko)

28. junija 1920

DRUGILETNI ŽIVINSKI SEMENJ v Podgradu v Istri (Politični okraj Volosko)

S potrim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je izdihnil svojo blago dušo naš iskreno ljubljeni soprog, oče, tast in stari oče, gospod

## Anton Krapš

kr. davčni nadupravitelj

po dolgi in mučni bolezni, previden s svetotajstvi za umirajoče, 11. t. m. ob 1.30 zjutraj, v 61 letu svoje starosti. — Truplo predragega pokojnika se je preneslo v nedeljo, ob 3.30, iz hiše žalosti na pokopališče pri Sv. Križu k večnemu počitku.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v župni cerkvi.

V IDRIJI, 14. junija 1920.

Alojzija Krapš, soproga, Josipina Kosjek roj. Krapš, Sidorija Krapš, učiteljica, hčeri, Rado Kosjek, kr. gozd. oskrbnik, zet, Nerena in Anda, vnukinja.

## Na Prestranku, bivšem cesarskem posestvu se odda v najem košnja trave.

Travniki so razdeljeni na dele različne velikosti. Najem-nik bi oddal določeno mno-žino na Prestranek, in ostala trava bi ostala njegova.

Reflektanti naj se zberejo z nedeljo, 20. t. m., ob 9 dop. na Biljah pri Prestranku. — Nepoznani interesente bodo morali položiti kavicjo.

Št. 240

## RAZGLAS.

Podpisano županstvo na-znanja, da 24. junija t. l., na dan Sv. Ivana bo v tukajšnji občini zopet otvoren starodavni konjski semenj.

## Županstvo občine Devin

dne 11. junija 1920.

Posojilnica in hranil. v Sp. Skofljah reg. zadr. z neom. poročtvom vabi na

## redni občni zbor

ki se bo vršil

29. junija 1920, ob 8 dop. v prostorih gosp. Spagnoletto v Sp. Skofljah z naslednjim dnevnim redom:

1. Poročilo načelnika.
2. Poročilo nadzornika in odobrenje račun-skih zaključkov za l. 1915-1919.
3. Volitev načelnika.
4. Volitev nadzornika.
5. Slučajnosti.

ODBOR.

V slučaju nezadost e pričnosti članov v določeni uri, se vrši občni zbor v smislu zadr. in na istem prostoru in z istim dnevnim redom pol ure kasneje.

## ZOBOZDRAVNIŠKI AMBULATORIJ

Zobozdravnik dr. E. CLOHFERO — in — dentist Stanko Perhavec

Trst, trg Goldoni št. 11, II. nadst. sprejemata od 9-12 in od 15-19

Izdiranje zob brez bolečin, zobovja, zlati mostovi brez neba, reguliranje zob in zlate krone.

Vsa dela se izvršujejo po moderni tehniki

## G. PINO, zlatarnica-urarnica

Trst, Corso Štev. 15

Kupujem srebrne krone in goldinarje po najvišjih cenah.

## DR. MRAČEK LEOPOLD

ZOBOZDRAVNIK

Trst, Corso Vittorio Emanuele III. 24, I. sprejema od 9-12 in od 15-19.

Brezbolestno izdiranje zob, zlate krone, zlati mo-stovi brez neba. Vse po moderni tehniki, ameriški in švicarski sistem.

## Vino in žganje

pristno, na debelo in drobno.

Vino belo in črno različnih stopinj. — Žganje istrsko. — Za krmarje in gostilničarje cene nizke, za cele vagone 20% popusta.

GIOVANNI CARPENETTI

zaloga in pisarna v Trstu, ul. G. Vazari št. 14, I. 38.

## UMETNI ZORJE

z In brez željosti, zlate krone in tudi obrobki

## VILJEMTUSCHER ZOBOZDRAVNIK

TRST, ul. 30. oktobra (ex Casarini) 13, II. Ordinala od 9 predp. do 6 zvečer.

## JADRANSKA BANKA

Del. glav.: K 30,000,000. Rezerve K 10,000,000

Belgrad, Celje, Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opa-tija, Sarajevo, Split, Sibenik, TRST, Zadar, Zagreb

Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle.

Sprejema vloge

na hranilne knjižice ter jih obrestuje po 3 1/2% a v bancigiro prometu po 6%.

Vloge, ki se imajo dvigniti samo proti pred-hodni odgovodi, sprejema po posebno ugodnih pogojih, ki se pogodijo od slučaja do slučaja.

Daje v najem varnostne predale (safes).

Bančni prostori v Trstu se nahajajo: ul. Casa di Risparmio, ul. S. Nicolo

Telefon: št. 1483, 1793, 2676

Blagažna posluje od 9 do 13

## 28. junija 1920

## DRUGILETNI ŽIVINSKI SEMENJ

v Podgradu v Istri (Politični okraj Volosko)